

EĞLENCELİ KİTAPLAR SERİSİ: 2

Toplayan :

AHMET HALİT YAŞAROĞLU

NASREDDİN HOCA

Merhumun 220 Fıkrası

AHMET HALİT YAŞAROĞLU
Kitapçılık ve Kâğıtçılık Ltd. Şti.
İstanbul - Ankara Cad. 121

1 9 6 1

Ö N S Ö Z

Ötedenberi — bir çok fıkralar gibi — Nasreddin Hoca merhuma ait fıkraları da, gözüme iliştiğe, yahut kulağıma değdikçe yazıp bir kenara koyardım. Böylece beş yüze yakın fıkra toplandı. Günün birinde bunları şu suretle bir tasnife tâbi tuttum :

- 1 — Hocanın çocukluğu.
- 2 -- Hocanın gençliği.
- 3 — Hocanın oğlu.
- 4 — Hocanın tüccarlığı.
- 5 — Hocanın vâizliği, imamlığı, muallimliği.
- 6 — Hocanın kadılığı.
- 7 -- Hocanın karısı.
- 8 — Hoca ve eşiği.
- 9 — Hoca ve Timurlenk.
- 10 — Hocanın ihtiyarlığı.

Sonra, bu tasnife göre ayırdığım fıkraları birer birer ele dim. Bunlardan bir çoğunun, gerek Profesör Fuad Köprülü'nün Manzum Nasreddin Hoca isimli eserinde, gerek Nasreddin Hoca hakkındaki en güzel ve en büyük eseri vücade getiren Büyük Alim Veled Çelebi Üstadımızın Bahaî imzasile neşrettikleri «Letaîfî Hâce Nasreddin» isimli kitabında işaret ettikleri gibi, Hocanın millî şahsiyetini hiç düşünmeden: Behlûl Dâna, Cuha (*) Hebenneka gibi meczup ve aptalların, Ebu Delâme ve emsali gibi dalkavukların fıkralarile karıştırıldığını gördüm. Nitekim, Hoca merhumdan birkaç yüz sene evvel toplanmış ve yazılmış olan bazı Arap fıkralarında da bunlara rastladım. Demek ki her tuhaf şeyi hocaya nisbet etmek bir tuhaflık sayılmış. Böylece zeki, hazırcevap ve tam olgun bir insan ruhu taşıyan Hoca merhum bu isnat edilen

(*) Bir de Cuha-el-Rumî isimli birinden bahsederler ki, Kamusülâlam sahibi Şemseddin Samî Bey Mısır ve Beyrutta basılmış olan bu zatın Nasreddin Hoca olması muhtemel bulunduğunu söyler.

fıkraların çoğunda alık, aptal, gülünç, hatta bazan günahkâr bir tip olarak gösterilmiştir.

Bu sebeple, hocaya ait olmıyan münasebetsiz fıkraların, eski bazı kitaplarda başkalarına nisbet edildiğini gördükçe büyük bir sevinç duyarak ayıklamağa başladım.

Nihayet elde kalanları, Veled Çelebi Üstadımızın topladıkları fıkralarla karşılaştırdım. Bir çok münasebetsiz fıkraların oraya alınmadığını, fakat buna mukabil okuyucular tarafından gönderilmiş olup Hocaya ait bulunmıyan bazı zevksiz fıkraların hatır için konulduğunu gördüm.

Veled Çelebi (Veled İzbudak) Üstadımız, bilhassa, şu kitaplardan faydalandıklarını söylüyorlar :

- 1 — Eski taş basması Letaifi Hacı Nasreddin.
- 2 — Çaylak Tefvik merhumun Letaifi Nasreddin.
- 3 — Letaif-i Lâmiî
- 4 — Hikâyat-ı Vedadî.
- 5 — Çaylak Tefvîğîn Hazinei Letaifi.
- 6 — Türkçe — Kaba lisan.
- 7 — Gencine-i Letaif.

Bunlara :

- 8 — Çaylak Tefvîğîn Bu Âdem.
- 9 — Hayreddinin Mültekatat-ı Letaif.
- 10 — Faik Reşadın Külliyyat-ı Letaif.

İsimli eserlerini de ilâve edebiliriz.

İşte asırlardanberi dillerde dolaşan Nasreddin Hoca fıkraları bu eserlerde perakende olarak, fakat Veled Çelebi Üstadımızın, Letaifi Hacı Nasreddin isimli eserlerinde toplu bir halde basılmış bulunmaktadır.

Bu fıkraların bazılarını Cevahir-i Mültekata ve emsali Arapçadan tercüme edilmiş eserlerde tek tük rastlamak mümkündür.

Şu halde nerede Hocaya yakışacak bir fıkra görülmüşse hemen ona mal edilmiştir.

Ben, bu fıkraları yukarıda yazığım gibi, on bölüme ayırarak eediğim sırada bazılarının bir kitapta filân kimseye, baş-

ka bir kitapta daha başka bir zata isnat edildiğini gördükçe, bunların içinde Hoca Merhumun ahmak ve aptal bir adam yahut kötü ruhlu bir insan gibi tasvir eden bütün münasebetsiz veya tatsız tuzsuz fıkraları çıkarıp attım. Böyle ayıklıya ayıklıya 500 fıkradan ortada 220 fıkra kaldı.

Bunların elli taneden fazlasının Hoca merhuma ait olduğunu da pekâlâ tahmin ediyorum. Fakat Hocayı küçük düşürmeyecek olan ve asırlardan beri milletimizin benimsediği, hattâ Ata sözleri arasına koyduğu ve bir hikmet dersi çıkardığı bu lâtifeleri dışarıda bırakmağa hakkım yoktu.

Nitekim, Evliya Çelebinin iddiasına rağmen, değerli bilgimiz Profesör Fuad Köprülü'nün kıymetli tetkiklerine göre Hocanın Yıldırım Bayezid ve Timurlenk zamanına erişmediğine ben de inanmış olmakla beraber, Hoca merhumla Timurlenk arasında geçtiği rivayet edilen yirmi beş kadar fıkra arasından on iki tanesini, halkımızın dilinde dolaştığı ve Hocaya da bir kıymetsizlik izafe etmediği için ayrı bir bölümde sıralamaktan kendimi alamadım.

Fakat Hocanın karısını sebepsiz yere düşkün ahlaklı bir kadın olarak gösteren fıkralardan hiç birini koymadım. Hattâ (Et - Kedi) fıkrasındaki üç okka eti, oynaşı ile birlikte yemesi gibi akıl ve mantığa uymıyan keyfiyeti; akrabaları ve komşularile birlikte yediği şeklinde göstermeyi uygun buldum.

Sonra, fıkralardan bazılarını Hocanın çocukluğuna, gençliğine ve nihayet oğluna mal etmeyi münasip gördüm.

Bu arada Hocayı ne Kürdistan elçiliğine, ne de deniz seferine yollamadım.

Şimdi aziz okuyucularım, eminim ki siz de bu fıkraları sırasile okurken Hoca merhumun hüviyetini daha iyi kavrayacak ve bildiğiniz bazı fıkraların buraya konulmaması daha muvafık olduğunu takdir edeceksiniz.

Bu arada ayıklanmış olan temiz 220 fıkrayı da az görmeyeceğinizden eminim.

Moloz doldurmak icap etseydi bu fıkraları beş yüze değil, bin taneye çıkarmak da mümkündü. Buna rağmen bazı

fıkralarda Hocayı saf bir adam gibi gösteren bir havaya da rastlayabilirsiniz. Bunların bir kısmı hoca'nın muzipliği, şakacılığı ve bu suretle hâdiselerle ve muhitile alay etmek için söylediği sözler olabileceği gibi, bir kısmı da nihayet onun da zayıf taraflarını ifade edebilir. Binaenaleyh bunlar Hoca'nın kıymetinden bir şey eksiltmezler.

Hoca merhumun fıkraları, bütün Avrupa dillerine tercüme edilmiştir. Fakat maalesef bu tercümeler bizdeki yalan yanlış eserlerden alındığı için Hoca, gülünç bir adam olmaktan kurtulamamıştır. Bence bu himmeti de bugünkü nesil yapmak suretile Hocayı hakikî hüviyeti ile yaşatmalıdır. Bunun için bu fıkralardan yüz, nihayet yüz elli tanesini bir hey'et seçmeli, sonra bunları Fransızca, İngilizce ve Almancaya tercüme ederek bastırıp garp âlemine tanıtmalıdır. Biz bu hususta hizmete hazırız.

Bu arada, bir noktayı da sayın okuyucularıma arz etmek isterim.

İkinci basımını da yapmak nasip olan «Hakikî Bektaşî fıkra ve nükteleri» isimli eserimde de söylediğim gibi, fıkraların güzelliği bunların uzun olmamasında ve lüzumsuz cümlelerle dolmamasındadır. Aksi takdirde fıkra değil, hikâye olur. Binaenaleyh burada da o ciheti göz önüne aldım. Ancak beş altı tane fıkra vardır ki bunlar tuttığım ölçüye göre biraz uzuncadır. Fakat bunların kısalması da mümkün değildir. Yoksa daima iddia ederim ki: En güzel fıkralar, en kısa bir şekilde ifade edilen fıkralardır.

Şimdi, biraz da Hoca merhumun tarihî şahsiyetini, Profesör Fuad Köprülü'nün kıymetli tetkiklerine ve merhum Bursalı Büyük Âlim Tahir beyin araştırmalarına dayanarak bu-
raya naklediyoruz.

«Hocaya halkın isnat ettiği yahut verdiği sima ne kadar vazihun ise, tarihî şahsiyeti de bilâkis o kadar ilham içinde bulunuyor. «Timurlenk» ile bazı mülâtaforaları eski yazma Letaif nüshalarında yazıldığı için olacak ki Letaif-i Nasreddin ismindeki eserin sahibi Çaylak Tefik Bey ve ondan naklen Letaifin

ecnebi mütercimleri Hocayı Yıldırım Bayezid devri ricalinden sayarlar. Hattâ halk arasında dolaşan meşhur bir menkabe, Hocayı Nesimî ile arkadaş (*) gösterir. Şakayiki Numaniye'de Risalei Nuniye sahibi meşhur Hızır beyin Hoca'nın torunu olarak gösterilmesi de belki buna bir delil gibi telâkki olunmuştur. İşte her ne sebebe mebni olursa olsun, bugün ekseriyet Hocayı Yıldırım devri ricalinden ve Timur muasırlarından addetmektedir. Bu telâkki, muhtelif delillere istinat edilerek reddolunabilir: Bir defa eski yazma Letaif nüshalarında Hoca'nın Sultan Alâeddin ile bir takım lâtifeleri olduğu zikredilmektedir. Bundan maada, Hoca ile Timur arasındaki «hamamda kıymet biçmek» hikâyesi, eski tezkirelerimizde daha doğru olarak, Iskendername sahibi şâir Ahmedî'ye isnat olunuyor. Eğer Hoca'nın Timur muasırı olduğu, onunla arasında geçtiği rivayet edilen hikâyelere istinat ediyorsa, hemen aynı derecede kuvvetle Sultan Alâeddin Selçukî ile muasır olduğu da iddia olunabilir. Bu ikinci mütalâanın daha doğru olduğuna diğer bir delil, Hoca'nın türbesidir. Filhakika, Akşehirin şarkı cenubisinde Hocaya nisbetle yâdedilen büyük mezarlık ortasındaki türbe kitâbesinde, vefat tarihi olmak üzere 386 yazılıdır ki, mâkûs okunmak şartıyla 683 demektir(**). Meşrutiyetten sonra türbe tâmir edilirken, topraklar altından, yine 386 tarihini havi diğer eski kırık bir kitâbe daha meydana çıkmış ve şimdiki kitâbenin mevsukiyeti bununla da teyyüd eylemişti. Maamafih buna en büyük delil, hükûmetçe elyevm mev-suk ve mamulün bih olan iki vakıfname, yâni Seyyid Mahmud Hayranî ve Hacı İbrahim Sultan vakıfnameleridir. Bunlardan biri 655 de ve öteki 665 de tanzim edilmiş ve Nasreddin Hoca her ikisinde de şahit sıfatıyla hâkim huzurunda bulunmuştur. Tarihî kıymeti haiz olan bu vesikalar, kitâbe tarihile pek iyi te'lif edilebilir. Bundan kırk (Bugüne nazaran altmış) sene ka-

(*) Gûya hocası, "Sana kıyamete kadar gülsünler!," diye beddua etmiş.

(**) Bence bunun kıymeti yoktur. Çünkü, burada Nasreddin Efendi denilmektedir ki o tarihte bu tabir kullanılmadığına göre bu taş uydu 7 madır. — H. Y.

dar evvel Sivrihisar Müftisi iken vefat eden Hasan efendinin eski sicillerden iktibas ederek yazdığı Mecmuai Maarif adlı yarım eserde Hocanın hayatına dair verilen tafsîlât, bu yukarıki malûmata mutabık bulunuyor. O tafsîlata göre, Hoca Nasreddin 605 de Sivrihisar mülhakatından Horto karyesinde doğmuştur(*). Babası Abdullah Efendi, karye imamıydı. Hoca 635 de, o aralık o taraflarda büyük bir şöhret kazanan Seyyid Mahmud Hayrani ve Seyyid Hacı İbrahim Sultana intisap maksadile, babasından mevrus karye imamlığını Mehmed adlı bir halifesine bırakarak Akşehir'e hicret etmiş ve 683 de orada vefat etmiştir. Maamafih Müftü Hasan Efendinin, sair bütün tarihî rivayetlerle pek iyi te'lif edebilen bu malûmatı nereden iktibas ettiğini, maaieseef, bilemiyoruz.

İşte Nasreddin Hocanın tarihî şahsiyeti hakkında verilebilecek mulûmat bundan ibarettir. Hocanın, kadılık, hatiplik, imamlık, müderrislik ettiği, hususî bir memuriyetle Kürdistan'a gönderildiği gibi rivayetler, lâtifelerden istinbat edilmiş bir takım malûmatdır ki itimada şâyan değildir. Meselâ, Hocanın mollası «İmad» ile beraber Kürdistan'a gönderildiğini gösteren hikâyeye, «1191» de yazılmış eski bir Letaif nüshasında Arabistana gönderildiği tarzında tesadûf ettik.

Nasreddin Hoca hakkında Akşehir mütefekkirleri arasında nesilden nesile intikal eden bazı rivayetler vardır. Meselâ, Hocanın zevcesi, Akşehir mülhakatından Kozağaç karyesi mezarlığında medfun imiş. Diğer bir rivayete göre de, Hocanın bir takım âşıkane şiirlerini ve hakimane sözlerini muhtevi, zamanında yazılmış bir takım eserleri, Akşehirin Timur tarafından istilâsı zamanında ortadan kaybolmuş. Hocanın türbesi hakkında da halk arasında bir takım rivayetler vardır: Güya türbenin etrafı açılmış, öyle olduğu halde yine bir kapısı varmış. Kapıda kocaman bir kilit asılı dururmuş. Halbuki, Akşehirîlilerin verdikleri kat'î malûmata göre, türbe, araları 2,25 açıklığında altı mermer sütuna müstenit bir kub-

(*) Bu hesaba göre 78 yaşında vefat etmiş olur.

beden ibaretmiş. Sonra, yine araları 2,25 açıklığında on iki ahşap sütun üzerine şemsiye tarzında bir koridor ilâve edilmiş. Senelerin tesiriyle pek ziyade harap olan türbe, Meşrutiyetten sonra tamir edilmiştir.

Akşehir ahalisi Hoca hakkında büyük bir hürmet beslerler, ve onun kudsiyetine kaildirler. Bu itikadın neticesi olarak da bir takım tuhaf âdetler vücuda gelmiştir. Meselâ, şehirde bir düğün olunca Hocanın türbesine gidip dâvet ederler, hattâ «mollalarını da beraber al!» demeyi unutmazlarmış. Aksi takdirde, yeni zevç ile zevce arasında geçim olmazmış! Kezalik, kim Hocanın kabrini görüp gülmezse, mutlaka başına bir felâket gelirmiş. Bundan başka, o taraf halkı «Kuru ağrı» denen bir nevi göz hastalığının tedavisi için türbeye gelirler, çamur haline koydukları toprağı gözlerine sürerek ağrıdan kurtulurlarmış... Bu ve daha bu gibi bir takım itikatlar, menkabeler, Hocanın halk arasında ne yüksek bir mevkie, ne sarsılmaz bir mânevî nüfuza malik olduğunu göstermektedir.

Prof. Fuad Köprülünün tetkikleri burada nihayet buluyor.

*
* *

Fıkraları takip ederken şimdiye kadar çıkan bir çok eserlerde sık sık geçen «Efendi» kelimesinin hiç kullanılmadığını göreceksiniz. Bilindiği gibi bu tâbir İstanbulun zaptından sonra Rumlardan bize geçmişti. Bu noktaya dahi dikkat ederek onun yerine o zamanlar kullanılan «Mevlâna, Hazret» kelimelerini tercih ettim.

Bu eserin dört başı mamur olduğunu iddia etmek hatırımdan geçmez. Fakat bugüne kadar çıkanların en derli toplusu ve Hoca merhumun ruhunu incitmiyecek tarzda hazırlanmış bir nüshası olduğunu sanırım.

Şimdi aziz okuyucular, artık Hoca merhumu dinlemek zamanı geldi. Sizi onunla başbaşa bırakalım.

Ahmet Halit Yaşaroğlu

I
NASREDDİN HOCA
ve
ÇOCUKLUĞU

1 — Ben sana nasıl yardım edeyim ?

Hoca merhum çocukluğunda memleketi olan Sivrihisardan Akşehir'e geldiğinde minaredé müezzinin ezan okuduğunu görünce aşağıdan bağırır :

— Ne yapayım a babam, pek dalsız, budaksız bir ağaca çıkmışsın. Ben sana nasıl imdat edebilirim ?

2 — Bu kadar tavuğa bir horoz lâzım değil mi ?

Akşehir çocukları bir gün genç Nasreddini hamama götürürler ve göbektaşına üzerine oturdukları zaman birbirlerine :

— Geliniz sizinle yumurtlayalım. Kim yumurtlamazsa herkesin hamam parasını o versin !

Diyerek gıdıklamağa, bir yandan da beraber getirdikleri yumurtaları el çabukluğu ile mermerin üstüne bırakmağa başlarlar. Genç Nasreddin bunların hiylesini sezince hiç telâş göstermeden hemen horoz gibi çırpınıp ötmeye başlar. Çocuklar :

— Nasreddin ne yapıyorsun ?

Deyince de şu cevabı verir :

— Bu kadar tavuğa bir horoz lâzım değil mi ?

3 — Düşmesem de zaten inecektim !

Küçük Nasreddin bir gün eşegini koştururken düşmüş. Çocuklar :

— A... Nasreddin eşekten düştü, Nasreddin eşekten düştül.

Diye alaya alınca, Küçük Nasreddin hiçbirşey olmamış gibi :

— Be çocuklar, düşmesem de zaten inecektim, demiş.

4 — Şalgamı soymuşlar, içine havuç koymuşlar!

Hocanın çocukluğunda bir gün bir adam avucunda tuttuğu yumurtayı işaret ederek:

— Şu avucumdakini bilirsen sana bundan bir kayganalık veririm.

Deyince, küçük Nasreddin bir şaka icat etmek için:

— Hele şeklini biraz tarif et bakalım.

Der. Adam izah eder:

— Dışı beyaz, içi sarıdır.

Küçük Nasreddin cevap verir:

— Anladım, şalgamı soymuşlar, ortasını oymuşlar, içine havuç koymuşlar!

5 — Merdivensiz çıkmak da konuşulmamıştı!

Hoca çocukluğunda bir gün mahalle çocuklarını topluyarak yarımşar akçe mukabil karşılardaki yüksek ağaca çıkaracağını söyler. Hepsini paraları verirler. Küçük Nasreddin paraları toplayınca, bana bir merdiven getiriniz, der. Çocuklar:

— Kararımızda merdiven yoktu!

Deyince küçük Nasreddin cevap verir:

— Merdivensiz çıkarmak var mıydı?

6 — Kör döğüşü!

Hoca çocukluğunda da haşarı ve şakacı idi. Bir gün birkaç âmâ bir kahvenin peykesinde oturmuşlardı. Küçük Nasreddin de çarşıdan bir şey almak üzere oradan geçiyordu. Elindeki para kesesini şangır şungur şakırdatarak:

— Alın şu paraları da bol bol paylaşın!

Der, fakat tabii hiç bir şey vermeden uzakta bir köşeye çekilip seyre başlar. Âmalar derhal: «Sana verdi, yok bana vermedi, hakkımı isterim!» diye altalta üstüste peyke-den aşağı düşerler. Sopa sopaya kavgaya tutuşurlar. Küçük Nasreddin karşıdan bunları görüp şöyle söyler:

— İşte kör döğüşü buna derler!

7 — Yıldız yaparlar!

Çocukluğunda Nasreddine:

— Yeni ay girince esk ayı ne yaparlar?

Diye sormuşlar. Cevap vermiş:

— Kırparlar, kırparlar yıldız yaparlar.

8 — Daha ne biçim aldanmak istersin!

Hocanın çocukluğunda, iddiacı bir çocuk:

Kimse beni aldatamaz!

Diye söylenir, dururmuş. Birkaç kere bu sözü işiten küçük Nasreddin bir gün kızıp:

— Sen şurada dur, ben şimdi gelir, seni kandırmanın bak nasıl yolunu bulurum!

Diyerek çıkıp gitmiş. Çocuk saatlerce beklediği halde Nasreddinden eser görünmemiş. Canı sıkılarak kendi kendine söylenmeğe başlamış. O esnada akranlarından biri gelerek:

— Geç vakit burada ne duruyorsun, kendi kendine ne söylüyorsun?

Deyince meseleyi anlatmış. Arkadaşı, iddiacının ahmaklığına gülerek demiş ki:

— A budala, işte seni aldatmış ya! Daha ne biçim aldanmak istersin?

9 — Sen bana kapıya sahip ol, dedin!

Hocanın çocukluğunda annesi bir sabah:

— Oğlum Nasreddin, ben komşularla göl kenarına çamaşır yıkamağa gideceğim, göreyim seni sokak kapısına sahip ol, sakın kapıdan ayrılma, demiş.

Küçük Nasreddin kapıda beklerken köyden eniştesi gelerek:

— Oğlum, akşam teyzenle beraber size geleceğiz, var annene haber ver, demiş.

Küçük Nasreddin, hemen kapıyı söküp sırtına yüklenince doğru göl kenarına koşmuş. Annesi onu bu halde görerek:

— Oğlum bu ne haldir?

Diye sorunca şu cevabı vermiş:

— Sen bana kapıya sahip ol demedin mi, eniştem akşam bize gelecekmış, git annene haber ver, dedi. İkinizin de emrini yerine getirmek için başka ne yapabilirdim?

10 — Bir ahır dolusu sığır bulursam ne müjde verirsiniz?

Küçük Nasreddin bir gün bir iş için evlerindeki bodrumun köşesini kazarken komşunun ahırına bir delik açılır. Orada bir çok sığır görür. Hemen sevinerek koşar. Der ki:

— Nuh Nebi zamanından kalma bir ahır dolusu sığır bulursam bana ne müjde verirsiniz?

11 — Belki ağaçtan öteye yol düşer

Bir gün mahalle çocukları aralarında:

— Geliniz, Nasreddini ağaca çıkarıp pabuçlarını alalım, biraz şakalaşalım.

Diye kararlaştırırlar. Sonra bir ağacın dibinde: «Kimse bu ağaca çıkamaz» diye bir bahse tutuşurlar. Küçük Nasreddin bu lâfı duyunca aralarına girerek «ben çıkarım» der. Çocuklar da:

— Çıkamazsın. Çıkılacak gibi görünür amma her yiğitin kârı degildir, git işine! derler

Nasreddin kızarak:

— Çıkar mıyım, çıkamaz mıyım, ben şimdi size gösteririm! Diyerek hemen eteklerini beline sokup pabuçlarını da koynun sokmağa çalışınca çocuklar:

— Ya pabucu niye koynuna sokuyorsun? Ağaçta pabucun ne lüzumu var?

Demeleri üzerine küçük Nasreddin şu cevabı verir:

— Ey... Ne bilirsiniz arkadaşlar, hazır yanımda bulunsun, belki ağaçtan öteye yol düşer.

II

NASREDDİN HOCA

ve

GENÇLİĞİ

12 — Sen benim sesimin güzelliğini o zaman anlıydın!

Hoca merhum gençliğinde hamama gider. Hamamı تنها bulunca bir kayabaşı tutturur. Sesi pek hoşuna gider. Kendi kendine: «Benim sesim bu kadar güzel olduktan sonra neden Müslümanlara dinletmiyeyim!» diyerek hamamdan çıkınca doğru minareyi boylar. Öğleye yakın bir zamanda temcid okumaya başlar. Aşağıdan biri seslenir:

— Be adam, bu berbat sesinle vakitsiz temcid okumağa ne zorun var?

Molla minareden cevap verir:

— Eğer bir hayır sahibi buraya bir hamam yaptırıydı, sen benim sesimin güzelliğini o zaman anlıydın!

13 — Bazan, öyle yanlışlar oluyor ki, bu bile az geliyor!

Hocanın mollalığı sırasında bir aralık silâh taşımak yasak edilmiş. Molla Nasreddin medreseye giderken nasılsa cübbesinin altında bir yatağan bıçağı çıkmış. Mollayı Subaşının karşısına götürmüşler. Subaşı hiddetle:

— Hükûmet yasağını bilmiyor musun? Böyle güpe gündüz bu kocaman alâmeti ne diye taşıyorsun?

Deyince Molla hiç telâş etmeden:

— Ben bununla derse bakarken kitabın yanlışlarını düzeltiyorum, der.

Subaşı:

— Benimle eğleniyor musun? Hiç bu kadar alâmetle yanlış düzeltilir mi?

Deyince Molla şu cevabı verir:

— Ağa Hazretleri, bazan öyle yanlışlar oluyor ki bu bile az geliyor!

14 — Kuyuların içini dışına çevirerek!

Hoca gençliğinde tahsil için Konyaya gider. Saf bir arkadaş o zamana kadar görmediği minareleri görüp hayret ederek:

— Acaba bunları nasıl yaparlar?

Deyince. Molla Nasreddin bir muziplik için ona şu cevabı verir:

— Bilmiyor musun ayol, kuyuların içini dışına çevirirler, minare olur.

15 — Rahat rahat adam gibi terslemeye bırakmadın ki!

Hoca delikanlılığında bir bostana girerek kavun koparıırken bekçi görüp uzaktan haykırmış:

— Hey, orada ne işin var, çık bostandan!

Molla:

— Büyük abdestimi bozuyorum!

Diye seslenmiş. Adam gelip:

— Haniya kabahatin?

Deyince, orada bulunan taze bir sığır tersini göstermiş.

Bekçi: Behey adam o sığır tersidir!

Deyince Molla şöyle söylemiş:

— Sen rahat rahat adam gibi terslemeye bıraktın mı?

16 — Acemi bülbül bu kadar öter!

Hoca gençliğinde komşu bahçelerden birindeki zerdali ağacına çıkıp zerdali yerken sahibi gelerek:

— Ağaçta ne işin var? der.

Molla Nasreddin de; Bülbülüm, ötüyorum!

Cevabını verir. Adam:

— Öt bakalım, işitelim! der.

Molla ötmeğe başlar. Adam gülererek:

— Bülbül böyle mi öter?

Deyince Molla şu cevabı verir:

— Acemi bülbül bu kadar öter.

17 — Merdiven nerede olsa satılır!

Hoca gençliğinde omuzuna bir merdiven alıp bir bahçenin duvarına çıkar. Sonra merdiveni bahçenin içeri tarafına dayayarak bahçeye iner. Uzaktan bunu gören bahçe sahibi yanına gelerek:

— Sen kimsin, burada ne ararsın?

Deyince Molla hiç düşünmeden:

— Merdiven satarım, der. Bahçıvan:

— Burada merdiven satılır mı?

Deyince, Molla cevap verir:

— Behey cahil, merdiven bu, nerede olsa satılır!

18 — Konyahlar adama helvayı döve döve yedirirlermiş!

Hoca merhum Konyaya gittiği bir günde bir helvacı dükânına girer, sağa sola bakmadan «Bismillâh» diyerek helva yemeğe koyulur. Helvacı:

— Be adam okkasız, kantarsız, parasız, pulsuz ümmeti Muhammedin helvasını ne hakla yiyorsun?

Diye Mollayı dögmeye başlayınca Molla Nâsreddin hayretle şöyle söyler:

— Bu Konyahlar ne iyi adamlardır, helvayı adama döve döve yedirirler!

19 — Ben de onu düşünüyorum ya!

Hoca gençliğinde sabah erken bir bahçeye girip eline geçirdiği kavun karpuzu çuvala doldururken bahçıvan yetişir. Mollaya sorar:

— Burada ne arıyorsun?

— Akşamki dehşetli fırtına beni buraya attı

— Peki! Bunları kim kopardı?

— Fırtına beni oradan oraya attıkça her neye yapıştımsa elimde kaldı.

— O da güzel. Ya bunları çuvala kim doldurdu?

Bu suale karşı Molla şu cevabı verir:

— İşte ben de onu düşünüyorum ya!

20 — Sen onu bir yerliden sor!

Molla Nasreddin bir şehre gider. Çarşıda gezerken bir adam yanına sokulup:

— Molla, bugün ne? Diye sorar. Molla şöyle cevap verir:

— İki gözüüm, ben bu memlekete daha bugün geldim. Henüz buranın günlerini öğrenemedim. Sen onu bir yerliden sor!

21 — Çok zahmet çektim amma, hele ay da yerine geldi!

Bir ay aydınlığında Molla Nasreddin kuyudan su çekecek olur. Bakar ki ay kuyunun içinde. Çıkarmak için ipe çengeli takıp sarkıtır. Tesadüfen çengel bir taşla takılır. Bütün kuvvetile ipi çekmeye çalışınca çengel kurtulup sırt üstü düşer. Bir de bakar ki ay gökyüzündedir. Şöyle söyler:

— Hamdü sena olsun! Çok zahmet çektim amma hele ay da yerine geldi!

✱ 22 — Cennet ile cehennem doluncaya kadar

Bir gün Molla Nasreddine sormuşlar:

— İnsanlar böyle ne vakte kadar doğup ölür?

Molla cevap vermiş:

— Cennet ile Cehennem doluncaya kadar.

23 — Keşke hergün bayram olsa!

Bir kıtlık zamanında Molla Nasreddin bir köye gitmiş. Bakmış ki halk bol bol yeyip içiyorlar. Mollaya da tatlılar, börekler ikram etmişler. Molla:

— Burası ne bolluk memleketmiş, bizim oralarda halk açlıktan kırılıyorlar, der. Köylülerden biri:

— Be adam sen deli misin? Bayram seyrân bilmez misin? Bugün bayram olduğu için herkes kudretine göre yiyecek içecek tedarik ediyor. Eşine dostuna, yabancılara, fakirlere ikram ediyor, der.

Molla biraz düşündükten sonra şöyle söyler:

— Ah, keşke hergün bayram olsa da Muhammed ümmeti yiyecek sıkıntısı çekmesel!

24 — Ben de bir hafta buradan gidersem, Allahın lâneti benim üzerime!

Hoca gençliğinde bir bahar mevsimi, akranlarıyla gezmeğe gider. Gittiği yer o kadar güzelmış ki arkadaşları buradan ayrılmak istemezler. Aralarında bir ârifane tertibine karar verirler. İçlerinden her biri: Böreği benim üzerime... Kuzu dolması benim üzerime... Meyvası benim üzerime... Dedikleri sırada Molla Nasreddin şöyle söyler:

— Bu ziyafet böyle bir hafta devam ettiği halde ben de buradan ayrılırsam, Allahın ve Peygamberin lâneti de benim üzerime!

25 — Akşehirde araba tekerleği kadarı var!

Molla Nasreddin bir gün Sivrihisara gitmiş. Bakmış ki halk bir yere birikmiş, ramazan hilâlini görmeğe çalışıyorlar. Taaccüple demiş ki:

— Yahu, siz ne tuhaf adamlarsınız. Bizim Akşehir halkı bunun araba tekerleği kadarını görürler de başlarını çevirip bakmazlar bile. Siz, kaç kadar ayı göreceğiz diye buraya toplanmışsınız. Zamanınızı boşuna telef ediyorsunuz.

26 — Ben israftan hoşlanmam!

Molla Nasreddin körük ile ateş yaktıktan sonra ağzını tıkar, öyle asarmış. Sebebini sormuşlar:

— İçinde o kadar hava var, tıkamayayım da uçup gitsin mi? Ben israftan hoşlanmam, demiş.

27 — Sarı aşı yiyen gerdeğe girsin!

Hoca evleneceği akşam eşi dostu dâvet ederler. Herkes yer, içer. Hocayı yemeğe çağırmayı unuturlar. En sevdiği zerededen mahrum kalınca Hoca darılır, çıkar gider. Hocayı ararlar, bulamazlar. Öteye beriye adam saldırırlar. Nihayet bin güçlkle uzak bir yerde yakalayıp getirirler. Aile erkânından bazıları:

— Gel acanım gerdeğe gireceksin. İki saattir seni arıyoruz, neredesin?

Deyince Hoca dargın bir yüzle şu cevabı verir:

— Neme lâzım! Sarı aşı yiyen gerdeğe girsin!..

III
NASREDDİN HOCA
ve
OĞLU

28 — Oğlan akıllıcadır, bilse de olur!

Hocanın oğlu bir gün:

— Baba, ben senin doğduğunu bilirim, der.

Hocanın haremî çocuğu paylamağa başlayınca Hoca şöyle söyler:

— Be kadın çocuğu neden incitiyorsun, oğlan akıllıcadır, bilse de olur.

29 — Vallahi ben öğretmedim, oğlan zihninden buldu!

Hocanın beş altı yaşındaki oğluna pathıcanı göstererek ne olduğunu sormuşlar:

— Gözü açılmamış sığırcık yavrusudur!

Deyince Hoca oradan iftiharla atılarak şöyle söylemiş:

— Vallahi amcaları ben öğretmedim, oğlan kendisi zihninden buldu.

30 — Hâlâ sabah namazına tembellik ediyor!

Nasreddin Hocanın oğlu Konyada tahsilde iken babasına yazdığı mektupta:

— Dört vakitte duanızla meşgulüm!

Deyince Nasreddin Hoca şöyle söylemiş:

— Hay külhani, demek hâlâ sabah namazına tembellik ediyor!..

31 — Kürsüden inmek de mi aklına gelmiyor?

Hoca merhum bir gün mahalle mescidinde halka vaız ve nasihat etmek üzere kürsüye çıkar. Bir müddet oturur, aklına bir şey gelmez. Halkın dikkatle kendisini dinlemeğe hazırlandıklarını gördükçe büsbütün sıkılır. Nihayet halka hitaben:

— Ey ahalli, siz benim söz söylemekten âciz olmadığımı bilirsiniz. Hal böyle iken bugün kürsüye çıktığım gibi hatırıma hiç bir şey gelmese beğenir misiniz?

Dediği sırada meğer oğlu kürsünün dibinde oturuyormuş. Bu sözü duyunca hemen ayağa kalkarak:

— Baba, hiçbir şey hatırıma gelmiyorsa, kürsüden inmek de mi gelmiyor?

Diyerek babasının oğlu olduğunu isbat etmiştir.

32 — Bu halkın dilinden kurtulabilen varsa aşkolsun!

Hoca merhum oğlu ile pazara gidiyormuş. Oğlunu eşeğe bindirmiş Görenlerden biri:

— Hey gidi zamane gençleri, koca kavuğu ile şu âlim ve ihtiyar babasını yayan yürütüyor da, kendisi rahat rahat eşeğe binip gidiyor, der.

Çocuk:

— Baba, bak ben sana, zorlama demedim mi, haydi artık inat etme, şu eşeğe sen bin, der.

Hoca eşeğe binmiş. Biraz gitmişler. Rastgelenlerden biri:

— Ayol senin kemiğin kartlaşmış. İşte geldin gidiyorsun, genç çocuğa yazık değil mi? demiş.

Hoca tutar; çocuğu da arkasına bindirir. Birkaç adım gidince birkaç gevezeye rastgelirler. Bunlar da:

— Amma insafsızlık hal! Bir eşeğe iki kişi birden biner mi? Hele şu herif hoca da olacak, derler.

Hoca artık kızar, ikisi de eşekten inerler. Karaoğlanı önlerine katarak yürürler. Çok geçmez bir kaç kişiye rastlarlar. Bunlar da :

— Allah, Allah... Bu ne budalalık. Eşek önlerinde bomboş hoplayıp zıplasın da kendileri bu sıcakta kan ter içinde yürüsünler! Dünyada ne şaşkın adamlar var!

Deyince, Hoca :

— Gördün ya oğlum, der, bu halkın dilinden kurtulabilen varsa aşkolsun!.. Sen bildiğini yap, âlem ne derse desin. Halkın ağzı torba değil ki dikesin.

IV
NASREDDİN HOCA
ve
TÜCCARLIĞI

33 — Dostlar alış verişte görsün !

Hoca bir aralık yumurtanın dokuzunu bir akçeye toplar, pazarda onunu bir akçeye satarmış. Bir gün sormuşlar :

— Yahu bu ne biçim ticaret ?

Hoca cevap vermiş :

— Müşterilerin bana hücumunu görmüyor musunuz ? Bundan iyi zevk mi olur ? Tek dostlar bizi alış verişte görsün.

34 — Nafile bu sarığın ucu arkaya gelmez

Bir sabah Hoca sarığını sarar, sarar, bir türlü ucu arkaya gelmez. Bozar sarar, yine gelmez. Canı sıkılıp sarığı mezada verir. Bir biçare, müşteri olur. Hoca, gizlice müşterinin kulağına :

— Sakın birader pey vurma, sonra üstünde kalır, nafile bu sarığın ucu arkaya gelmez, der.

35 — Boyacı tamahkâr değilmiş !

Merhum Hoca, bir kara tavuğu bir gün pazara çıkarır. Müşterinin biri

— Beyaz olsaydı alırdım ! der.

Hoca, bunun üzerine iki kalıp sabun alarak tavuğu yıkar-sada maksadına eremeyince şöyle söyler :

— Aferin boyacıya ! Tamahkâr değilmiş, boyayı bol bol sarfetmiş !

36 — Devenin başı!

Hocanın karısı iplik eğirir, hoca da pazara götürüp satmış. Fakat insafsız esnaf bunları yok pahasına alırlarmış. Nihayet hoca bunlara bir ders vermek ister Kocaman bir deve başı bularak bunun üzerine ipliği sardırır, pazara gider. Bunu görenler hemen almak isterlerse de şüphelenirler. Sığın içinde bir şey olmasın diye Hocaya sorarlar; o da:

— Devenin başı! der.

Nihayet malı satar, parasını alır. Ertesi gün alan adam:

— Hoca bu size yakışır mı? Bana yumağın içinde bir şey yok diyerek, beni aldattın!

Deyince Hoca ona şu güzel nasihati vermiş:

— Ben sana yalan söylemedim, devenin başı dedim. Sen de o halile aldın. Verdiğin para da malın tam karşılığıdır, aldanmış değilsin. Yalnız bir daha insafı elden bırakma.

37 — Turşuyu sen mi satacaksın, ben mi?

Hoca bir aralık turşuculuk yapmağa başlamış. Bir turşucunun merkebinin ve eşyasını turşularile beraber satın almış. Hayvan alışık olduğu gibi turşu alan evlerin önüne geldikçe daha Hoca «Turşu!» diye haykırmaya başlamadan anırmağa başlarmış, biçarenin hevesi karnında kalırmış. Yine kalabalık bir yerde Hoca «Turşu!» diye bağıracağı anda eşek ondan evvel zırlamağa başlayınca Hoca artık kızarak bağırır:

— Baksana arkadaş, turşuyu sen mi satacaksın, ben mi?

38 — Veresiye zeytin!

Hoca bir aralık zeytin satarmış. Komşularından bir kadın gelip bakmış, fakat pahalı bulup pazarlıkta uyuşamayınca Hoca, bir tane yeyip ondan sonra fiyat biçmesini söylemiş. Kadın rahmetli kocasının adını söyliyerek Hocaya eski komşusunu hatırlatmış. Tanıdık çıkınca da zeytinini veresiye almak istemiş. Hoca:

— Hele sen bir kere tadına bak!

Diye ısrar edince :

— Üç sene evvel Ramazanda hastalanmış, yedi gün oruç tutamamıştım, şimdi onu kaza ediyorum !

Deyince Hoca şöyle söyler :

— Yavrum sen veresiye zeytin almak istiyorsun amma Allaha olan borcunu üç senede ödediğine göre artık zeytin hesabını ne vakit ödeyeceğini Allah bilir !.. Ben vazgeçtim.

✕ 39 — Sivrihisar caddesini neden bilmezsiz ?

Bir gün Hoca tavuklarını bir kafese doldurup Akşehir'den Sivrihisara gidiyormuş. «Hayvancıklar sıcaktan birbiri üstüne helâk olacaklar. Şu zavallıları hapisten kurtarayım da rahatça yollarına devam etsinler» diyerek kafesi açıp salıverir. Tavukların her biri bir tarafa kaçınca, Hoca eline bir değnek alarak horozu önüne katar, kovalamağa başlar ; Bir yandan da :

— Gecenin yarısında sabâh olduğunu bilirsin de öğle zamanında Sivrihisar yolunu neden bilmezsiz ? diye paylarmış.

40 — Sen pazarlığı uydur, kuyruk yabanda değil !

Bir gün Hoca, satmak üzere eşeğini pazara götürür. Bakar ki kuyruğu pek çok çamur olmuş. Hemen keser, sırtındaki heybeye kor. Birisi eşeğe müşteri olur. Muayene ederken :

— Kuyruksuz eşek neye yarar ?

Deyince Hoca şöyle söyler :

— Hele sen pazarlığı uydur, kuyruk yabanda değil !

NASREDDİN HOCA

ve

VAİZLİĞİ, İMAMLIĞI, MUALLİMLİĞİ

41 — Bilenler Bilmeyenlere Öğretsin!

Nasreddin Hoca, bir gün vâ'zetmek için kürsüye çıkar :

— Ey mü'minler, ben size ne söyleyeceğim, bilir misiniz?
der :

Cemaat :

— Hayır, bilmeyiz!

Demelerile Hoca :

— Siz bilmeyince ben size ne söyleyeyim?

Diye kürsüden iner, gider. Yine bir gün kürsüye çıkıp aynı suali sorunca cemaat :

— Biliriz!

Derler. Hoca :

— Mademki biliyorsunuz, o halde benim söylememe ne lüzum var?

Der, yine çekilir, gider. Cemaat şaşırırlar. Bir daha kürsüye çıkar ve aynı suali sorarsa «kimimiz biliyor, kimimiz bilmiyor!» demeye karar verirler. Hoca bir gün yine kürsüye çıkıp aynı suali sorunca :

— Kimimiz biliyor, kimimiz bilmiyor!

Cevabını verirler. Bunun üzerine Hoca şöyle söyler :

— Pek güzel... O halde bilenler bilmiyenlere öğretsin!..

42 — Neden ters binmiş?

Hoca merhum, camide vâzını bitirip evine dönerken cemaatin bir kısmı arkası sıra gelmeğe başlarlar. Bunu gören hoca eşeğe ters biner. Sebebini soranlara şöyle cevap verir :

— Siz önden gitseniz bana arkanızı dönmüş olacaksınız, yakışıksız olur. Ben önden gitsem bu sefer de ben size ar-

kamı dönmüş olacağım; bu da münasip olmaz. Halbuki eşeğe ters binince hem ben önden gitmiş, siz arkadan gelmiş olursunuz, hem de yüz yüze oluruz.

X 43 -- Hazreti İsa için kurulan merdivenle!

Bir kaç papaz Hocaya müracaatla bir müşkülli oldu-
ğunu söylerler. Hoca sorun, Allah kerim, der.

Papazlar:

— Sizin Peygamberiniz mi'raç için gökyüzüne nasıl çıktı?

Deyince merhum şu cevabı vermiş:

— Sizin Peygamberiniz Hazreti İsa için kurulan merdivenle.

44 — Hazreti İsa ne yer, ne içer?

Hoca merhum bir kasabaya cerre gider. Camide vâza başlar. Akşamları kimsenin aklına Hocaya yemek yollamak gelmez. Beş on gün sonra bir varız esnasında Hazreti İsanın dördüncü kat gökte olduğunu anlatır. Camiden çıkarken biri yanına yaklaşarak:

— Kuzum Hocam, Hazreti İsanın dördüncü kat gökte olduğunu söylediniz. Acaba mübarek orada ne yer, ne içer?

Diye sorunca Hocanın tepesi atar. Şu cevabı verir:

— Behey adam ben şuraya geleli on beş gün oldu. Bir gün olsun şu zavallı Hoca ne yer, ne içer diye sormadınız. Şimdi benden dördüncü kat gökte hergün Tanrının türlü türlü Cennet taamlarile beslenen Peygamberinin ne yeyip içtiğini soruyorsun. İnsaf!

45 — Kırk köse bir araya gelse onu kurtaramaz!

Bir sene Hoca köylere cerre çıkar. Hangi köye vardıysa hoş geldin safa geldin amma bizim Ramazan imamımız var, derler. Beş altı köy dolaşır; nihayet bir köye gelir. O gün köylüler kümeslerine musallat olan bir tilkiyi tuzak kurup yakalamışlar. Ne biçim bir azapla öldüreceklerini konuşuyorlarmış. Hoca meseleyi öğrenince:

— Hele siz çekilin bakayım, onu bana bırakınız.

Deyince köylüler bu görgülü bir adamdır, bizden çok bilir, diye karşıdan seyre başlarlar. Hoca hemen sırtından cübbesini, belinden kuşağını çıkarır, tilkiye giydirir, belinden sımsıkı bağlar. Kavuğunu da başına giydirip üzerine sarığını sardıktan sonra kapar koyverir. Köylüler:

— Aman hoca ne yaptın?

Diye haykırıp arkasından koşmak isteyince Hoca önlerine geçerek şöyle der:

— Beni dinleyin köylü dayılar, ben ona öyle bir iş yaptım ki kırk köse bir araya gelse böyle bir işkenceyi hayallerine bile getiremezler. O bu kıyafetle hangi köye gitse kabul edilmez; kovulur.

✱ 46 — Benimle kavgalıdır sözümü tutmaz!

Bir zaman Hoca Sivrihisar'da imam iken Subaşı ile kavga eder. O sıralarda Subaşı ölür. Defnederler. Hocaya da:

— Hoca, gel telkin ver, derler.

Hoca şöyle söyler:

— Siz başka bir hoca bulun, o benimle kavgalıdır, sözümü tutmaz.

47 — Bu yaşta sen beni bile geçtin!

Hoca muallimliği günlerinde eşraftan biri çocuğunun okumasından memnun kalarak bir tepsi baklava gönderir. Fakat tam bu sırada Hoca'nın bir işi çıkarak ayrılmak mecburiyetinde kalır. Tepsiyi rafa koyarak çocuklara şöyle söyler:

— Sakın buna el sürmeyin, zehirli olmak ihtimali vardır, sonra hepiniz ölürsünüz.

Hoca gittikten sonra kardeşinin oğlu olup kalfalık yapan açığöz çocuk arkadaşlarını toplar, baklavayı yemek için teşvik eder. Çocuklar korkarlar, fakat bu açığöz bir iki tanesini yeyip bir şey olmayınca hepsi başına toplanıp tepsiyi temizlerler. Bu şeytanlığı öğreten çocuk Hoca'nın diviti-

nin içinden kalemtraşı alıp kırar. Tam bu sırada Hoca içeri girerek kalemtraşın kırıldığını görünce kimin yaptığını sorar. Arkadaşları gösterirler. Hoca:

— Kalemtraşı niçin kırdın, ben de senin kemiklerini kırayım mı?

Diye bağırınca çocuk yalandan ağlamaya başlayarak anlatır:

— Kalemim kırıldı. Yontayım derken kalemtraşı kırdım. Korkumdan kendimi kuyuya atmak istedim. Bu sırada zehirli baklava aklıma geldi. Bari şunu yeyip öleyim, dedim. Oturdum, hepsini yedim, fakat talihsizliğime bakın ki ölmedim.

Hoca bu martavalları işittikten sonra:

— Ulan, der, bu yaşta bulduğun bu hiyle beni hayrette bıraktı. Sen beni bile geçtin! Allah cezası versin, haydi defol karşımdan...

VI
NASREDDİN HOCA
ve
KADILIĞI

48 — Sen de haklısın!

Hocanın kadılığı sırasında bir dâvacı gelir, derdini anlatır. Hoca :

— Haklısın! der.

Az sonra davalı gelir, o da meseleyi kendi tarafına çeke çeke anlattıktan sonra :

— Kadı Hazretleri ben haklı değil miyim? der.

Hoca, ona da :

— Haklısın, der.

Tesadüfen karısı bitişik odada bu lâfları dinlermiş. Hoca-ya demiş ki :

— Hoca, davacıyı dinledin, haklısın dedin, davalıyı dinledin haklısın dedin. Sen kadı isen ben de kadı karısıyım. İki taraf da haklı olur mu, aklım buna yatmadı.

Hoca karısına dönerek şöyle der :

— Doğru karıcığım, sen de haklısın!

49 — Isırır oğlum ısırır, hattâ düşer de başı bile yarılır!

Hoca kadı iken iki adam gelip biri :

— Şu adam benim kulağımı ısırdı!

Diye dava eder. Öteki de :

— Hayır, kendisi kulağımı ısırdı!

Diye cevap verir. Hoca :

— Birazdan geliniz de cevap vereyim!

Dedikten sonra hareme girip odasına çekilerek : « Baka-yım insan kendi kulağını ısırabilir mi? » diye kulağını çekip uğraşırken sırtüstü düşer, başı hafifçe yarılır. Bir bez bağ-

layıp mahkemeye çıkar. Yine davacılar gelip davalı:

— İnsaf buyurun kadı hazretleri hiç bir adam kendi kulağını ısıtır mı?

Diye kendisini müdafaaya kalkışınca Hoca cevap verir:

— Isırır oğlum, ısırır. Hattâ düşer de başı bile yarılır!..

50 — Tanbur dâvasında bu şahitlerden âlâsı olmaz!

Hocanın kadılığı sırasında birisi feryad ederek:

— Tanburumu çaldırdım. Çarşıda filân adamın elinde buldum. Bana alveriniz, der.

Hoca mahkeme mübaşirini yollayıp adamı getirterek meseleyi sorar. Adam:

— Ben bu tanburu başka memlekette satın aldım, der.

Hoca şahit ister. Adam getirdiği şahitleri huzura çıkarır. Hoca:

— Ağalar, siz neye şahitsiniz?

Deyince bunlar:

— Bu tanbur bu adamındır. Üst perdesi kırıktır. Telleri gayet gevşektir ve altı tellidir.

Diye şahadet ederler. Hakikaten de öyle çıkar. Hoca davayı davalı lehine hükmedeceği sırada davacı:

— Bu şahitler tezkiye olunsun. Biri meyhanecidir, öteki pezevenktir!

Diye reddetmek isteyince Hoca şöyle söyler:

— Be adam, tezkiyeye ne hacet? Tanbur dâvasında bu şahitlerden âlâsı olur mu?

51 — Hocanın gölge Kadılığı!

Hocaya açık bir kadılık bulamadıkları sırada Hoca, hâkimden gölge kadısı tayin edilmesini rica eder. Bu tâbir hoşlarına gittiği için kendisine bir oda göstererek gölge kadısı yaparlar.

Bir gün hâkime müracaat eden birisi bir adamdan davacı olduğunu söyler. Hâkim:

— Hakkın nedir? Bu adamdan ne istersin?

Deyince davacı anlatır:

— Bu adam birisine otuz çeki odun verdi. O, her balta-yı vurdukça ben de karşısına geçtim, hınk, hınk diye kuvvet verdim. Kendisi paraları aldı, benim hakkımı vermedi.

Hâkim işin içinden çıkamıyacağını anlayınca:

— Biz bu işe karışmayız. Bu gibi davaları karşiki odada oturan gölge kadısı görür.

• Diyerek Hocaya gönderir. Kendisi de perde arkasından dinler.

Hoca, dâvayı dinledikten sonra davacıya:

— Evet hakkındır. Sen karşısında dur, bu kadar yorul, sonra bütün parayı o alsın, bu olur mü?

Davalı haykırır:

— Aman kadı hazretleri, odunu ben yardım. O karşımda seyretmekle ne hakkı olabilir?

Hoca:

— Sus, senin aklın ermez! Çabuk bana bir akçe tahtası getirin, der.

Tahtayı getirirler. Hoca, odun yarıcından paraları tamamen alır. Yüksekten birer birer tahta üzerine sayar. Odun yarana:

— Al şu paraları!

Hınk diyene de:

— Haydi sen de paraların sesini al!

Diyerek dâvayı halleder.

52 — Al hakkını, git işine!

Yine bir gün hâkime iki kişi gelip şu yolda dâva ederler:

— Bu adam, sırtına odun yüklenmiş geliyordu. Ayağı sendeledi. Düştü, yıkıldı. Odunlar sırtından döküldü. Bana odun yükünü arkasına kaldırmaklığı söyledi. Ben de bu hizmetime karşılık ne vereceğini sordum: «Hiç» dedi. Peki, dedim, razı oldu. Odununu yüklettim. Vâdettiği hiç'i istedim, vermedi. Şimdi bundan hiç'imi dâva ediyorum.

Hâkim, bunları da gölge kadısına yolladı. Hoca merhum dâvacıyı dinledikten sonra :

— Hay hay, hakkındır, elbette borcunu vermeli.

Diyerek oturduğu minder üzerine serilen seccadeyi göstererek :

— Gel yavrum, şu oturduğum seccadeyi kaldır. Ne var orada ?

— Hiç.

— Hemen o hiç'i al, git. İşte senin hakkın !

53 — Al şu şıkırtıları !

Hocanın kadılığı sırasında bir adam davalısını yakasından tutup huzura getirerek :

— Kadı Hazretleri, bu adam benden rüyada şıkır şıkır yirmi akçe aldı. Şimdi istiyorum, paralarımı vermiyor, der.

Hoca merhum, zorhiyararak dâvalıdan yirmi akçeyi alır, önündeki çekmeceye şıkır şıkır paraları saydıktan sonra dâvacıya :

— Al şu şıkırtıları !

Davalıya da :

— Al sen de paralarımı. Haydi, bir daha birbirinizin hakkına tecavüz etmeyin, diye adamları savar.

54 — Şu raftaki kara kaplı kitabı indirin bakalım !

Hocanın kadılığı esnasında biri gelip :

— Kadı Hazretleri, kırdı sığır yayılırken, galiba sizin olacak bir alaca inek bizim ineği karnından kakıp öldürmüş, buna ne lâzım gelir ?

Deyince, Hoca :

— Bunda sahibinin ne kabâhati var ? Hayvandan kan davası edilmez ya ? der.

Bu sefer adam :

— Ben yanlış söyledim, bizim inek sizinkini öldürmüş :

Deyince Hoca şu cevabı vermiş :

— Ha ! O vakit mesele çatallaştı. Bana şu raftaki kara kaplı kitabı indirin bakayım !

VII
NASREDDİN HOCA
ve
K A R I S I

55 — Ha bakalım Bacı Sultan ben dışarıdan sen içeriden!

Hoca merkebinini pazara götürüp mezada vermiş. Tellâl gezdirirken:

— Bu merkebin eşkini açıktır ; rahvan yürürken üstünde kahve içilir, başı yumuşaktır. Genç, dinçtir. Kıl kadar ayıbı yoktur.

Diye sayıp döktükçe herkes birbiri ardınca pey sürmeye, arttırmaya başlamış. Hoca karşidan bu hali görünce: « Vay, merkehim bu kadar güzel olduktan sonra ben neden almıyorum! » diye kendi de pey sürmeğe başlar. Nihayet üstünde kalınca paraları sayıp götürür.

Gece meseleyi karısına anlatırken karısı da:

— Bugün başıma tuhaf bir şey geldi. Kaymak alıyordum, adam görmeden terazinin dirhem tarafına altın bileziklerimi usulca koydum. Kaymak tabağını dolu dolualıp savuştum, der.

Karısının marifetini dinleyen Hoca şöyle söyler:

— Ha gayret bacı sultan! Ben dışarıdan sen içeriden el-birliği ile gayret edelim de şu evin idaresini yoluna koyalım.

56 — Meğer ocak da benim gibi karıdan yılanmış!

Hoca merhum ocak yakacak olmuş. Üfler üfler yanmazmış. Hemen yukarı çıkıp karısının hotozunu almış, başına giymiş. Bu kıyafetle ocağa « püf!.. » deyince harlamış, Hoca bunu görünce şöyle demiş:

— Meğer ocak da benim gibi karıdan yılanmış!..

57 — İnşallah ben geldim!

Geceleyin Hoca karısıyla konuşurken :

— Yarın sabah hava yağmurlu olursa oduna, olmazsa çifte gideceğim, der.

Karısı:

— Hoca, inşallah, de, der.

Hoca, insanlık hali olarak :

— Ne hacet, ikiden hâli değil, ikisinden birini yapacağım, der.

Sabahleyin şehirden dışarı çıkınca bir sürü sipahi rast-gelerek :

— Beri gel dayı, filân köyün yolu nerededir? derler.

Hoca, kayıtsızca, bilmem derse de, sipahiler Hoca'nın ses çıkarmasına meydan vermeden sille tokat önlerine katarak ve yayan yürüterek kasabaya kadar sürüklerler. Gece yarısı perişan ve bitik bir halde evine dönen Hoca kapıyı çalarak karısı «kindir o?» deyince şöyle der :

— Aç karıcığım, inşallah ben geldim!

58 — Bu karanlıkta sağımı, solumu ne bileyim?

Bir gece yarısı karısı Hocaya seslenerek :

— Yahu, sağ tarafında mum var, ver de yakayım, der.

Hoca şöyle söyler :

— Sen deli mi oldun? Bu zifiri karanlıkta ben sağımı solumu ne bileyim!..

59 — Varsın alsın, onun üstü bizden daha kirlidir!

Bir gün Hoca karısıyla beraber göl başına çamaşır yıka-mağa gider. Çamaşırları yığıp tam sabunlayacakları sırada bir kara kuzgun gelip sabunu kapınca uçar.

Karısı:

— Aman yetiş, sabunu kuzgun kaptı!

Diye haykırınca Hoca tasasızca cevap verir :

— A karı ne telâş ediyorsun? Varsın alsın, onun üstü bizden daha kirlidir!

✱ 60 — Üstüne ortak gelirse karışmam!

Bir gece rüyasında komşu kadınlar Hocanın etrafını alıp, sana pek münasıptır, diye bir kadınla evlendirmeye uğraşırlar. Hoca helecanla uyanıp hemen karısını dürterek şöyle söyler:

— Kalk be gayretsiz kadın, amma fütürsüzsün, yanbaşım-da olduğun halde hiç aldırımıyorsun. Komşu kadınlar beni evlendiriyorlar. Üstüne ortak geliyor. Haydi şu kadınları defet, yoksa sen bilirsin. Eskiye itibar yok!

61 — Benim kariya söyle, daha gideyim mi!

Bir gece karısı, «kocacığım biraz ileri git!» deyince Hoca hemen pabuçlarını ayağına çekip yürür. İki saat kadar yol gittikten sonra bildiği bir adama rastgelerek:

— Akşehire vardığında bizim eve uğra, benim kariya söyle, daha gideyim mi?

62 — Kariya sır söyleme!

Nasreddin Hoca bahçesini kazarken küçük bir define bulmuş. Alıp saklamış. Bunu haremine göstermek için önce kendisini tecrübeye karar vererek koynuna bir yumurta sokup sancılandığından bahisle yatağına girmiş ve bir hayli sıkıntı taklitleri yaptıktan sonra gıdıklıyarak yumurtayı çıkartıp göstermiş, bunu kimseye söylememesini tenbih etmiş. Biraz sonra camie gitmek üzere evden ayrılınca karısı hemen pencereyi açıp komşuya seslenerek Hocanın tavuk gibi yumurtladığını anlatmış, o da kocasına söylemiş, kocası da az sonra kahveye gidince oradakilere anlatmış; Hoca camiden çıkıp kahveye gidince halk gülerek nasıl yumurtladığını sormuşlar! Hoca bunun üzerine şunu söylemiş:

— Tevekkeli, Atalar «kariya sır söyleme!» dememişler!..

63 — Görenler, bilenler Allah için söylesin!

Karısı bir çok geceler Hocayı evde yalnız bırakıp komşu komşu gezermiş. Bu halden usanan Hoca bir gece kapıyı kilitler, kadın gelip açamayınca yalvarıp yakarmağa, bir daha yapmıyacağına dair yeminler etmeğe başlar. Hoca aldırmayınca «Bari kendimi şu kuyuya atıp kurtulayım!» diye gider gibi yaparak duvar kenarına saklanır. Hoca biraz bekleyip ses çıkmayınca, gideyim şu divaneyi kurtarayım diye kapıyı açıp evden çıkınca, hemen karısı içeriye girer ve kapıyı kilitler. Bu defa yalvarmak sırası Hocaya gelir. Kadın hiç aldırmaz. Fazla olarak avazı çıktığı kadar bağırarak:

— Nedir bu ettiğin, ak sakalından da utanmaz mısın? Her gece sokaklarda dolaşırsın, gençliğimi bana haram ettin. Ben sana gösteririm!..

Gibi söylenmeğe başlar. Komşular pencerelerini açıp so-kağa dökülmeye başlayınca Hoca şöyle söyler:

— Görenler, bilenler Allah için söylesin!

64 — 2 akçalık ciğeri çalan, 40 akçalık baltayı almaz mı?

Hoca birkaç kere evine ciğer getirir. Fakat karısı komşu kadınlarla yiyerek kocasının önüne hamur mancasi koyar. Bir gün Hoca:

— Kuzum ben ara sıra ciğer getiriyorum, ne oluyor?

Der. Karısı cevap verir:

— Kedi kapıyor; kedi çalıyor.

Hoca hemen kalkar, meydandaki baltayı dolaba kilitler. Kadın baltayı kimden sakladığını sorunca şöyle söyler:

— Kimden olacak, kediden. İki akçelik ciğeri çalan kırk akçelik baltayı almaz mı?

65 — O halde kedi nereye gitti?

Hoca sabahleyin üç okka et alır, güzel bir yahni pişirmesini karısına söyler. Aksi gibi o gün karısının akrabasından Hocanın hiç sevmediği bir sürü kimselerle komşu ka-

dınlar gelirler. Kadın yemeği onlara çıkarmağa mecbur olur, Hocaya söylemiye de çekindiğinden işi kedinin üstüne atınağa karar verir. Akşam Hoca gelip sade suya çorbayı bulunca etin ne olduğunu sorar. Karısı:

— Kedi yedi, der.

Hoca hemen kantarı getirip kediyi tartar. Tam üç okka gelir. Karısına der ki:

— Behey hatun, bu tarttığım et ise kedi nereye gitti? Kedi ise, et nereye gitti?

✕ 65 — Bana görünme de kime görünürsen görün!

Hocaya bir aralık çirkin bir kadın almışlar. Bir gün Hoca sokağa çıkacağı sırada kadın demiş ki:

— Hoca, akrabanızın erkeklerinden hangisine görüneyim, hangisine görünmiyeyim, bana söyleyin.

Hoca şu cevabı vermiş;

— İki gözüm, bana görünme de, kime istersen görün.

67 — Ben senin düğün evinden geldiğini de bilirim!

Akşam üstü yorgun argın evine dönen Hoca, karısının asık suratını görünce:

— Ne o gülmez sultan, yine suratından dökülen bin parça oluyor! İnsanı böyle mi karşılarlar?

Deyince karısı:

— Allah Allah, elbet bir sebebi var. Ahbaplarımdan birinin kızı çocuk getirirken gidivermiş, ona başsağılığına gittim daha yeni geldim, anladın mı sebebini?

Deyince, Hoca demiş ki:

— Ben senin düğün evinden geldiğini de bilirim!

68 — Onun orasını oğlakla bana sor!

Hoca gece yarısı karısıyla konuşurken bir ayak patırdısı işitmiş. Susup dinlemeye başlamış. O sırada Hocanın oğlağı melemiş. Hırsızlar demişler ki:

— Bu gece elimize bir kelepir geçmedi. Bari şu Hocanın evine girelim. Uykuda iken Hocayı bastırıp öldürelim. Oğlağını kesip yiyelim. Karısını kaçıralım, malını da uğrulayalım.

Hoca bu esnada hızlı hızlı öksürüp gürültü patırtı yapınca, hırsızlar kaçmış. Karısı:

— Galiba korkundan öksürüp patırtı yaptın?

Deyince, Hoca demiş ki:

— Öyle ya sana göre ne var, orasını oğlakla bana sor!

69 — Damdan düşen, halden bilir!

Sıcak bir yaz gecesi, Anadolu'nun bir çok yerlerinde olduğu gibi, Hocanın karısı yatağı dama serer. Gece yatarlar. Kadın bütün günlük dedikoduları saymağa başlayarak Hocanın uykusunu kaçıır, aralarında kavgaya çıkar. Hoca kendisini evin içinde zannile:

— Senden yatakta da rahat yok!

Diyerek alıp yürüyünce, bereket versin, alçak olan damdan aşağı düşer. Gürültüyü duyan komşular başına üşüşürler. Bunlardan:

— Hoca ne oldu, ne oldu?

Diye soranlara kısaca:

— Sen hayatında damdan düştün mü? Damdan düştün mü?

Diye karşılık verirmiş. Birisi, bunu neden soruyorsun, deyince şu cevabı verir:

— Damdan düşen halden bilir!

70 — Haydi git merkebe yem var, inadın sonu böyle olur!

Merkebe yem vermek yüzünden Hoca ile karısının araları açılır. Nihayet aralarında, önce hangisi lâkırdı söylerse merkebe onun yem vermesine karar verilir. Hoca bir köşeye çekilir, saatlerce söz söylemez. Karısının canı sıkılınca komşusuna gider, akşam ezanı eve döner.

Meğer kadın komşusuna gittiği sırada eve hırsız girerek ne varsa toplamış, gitmiş. Hoca da verilen karar mucibince ağzını açmamış. Kadın eve dönüp ortalığın karmakarışık,

dolapların, sandıkların apaçık olduğunu, gelinlik elbisesinin meydanda bulunmadığını görünce:

— Hoca bu ne haldir?

Diye sorar sormaz, Hoca artık ağzını açarak şöyle söyler:

— Haydi git merkebe yem ver, işte inadın sonu böyle olur!

71 — Mavi boncuk kimdedir, benim gönlüm ondadır!

Hocanın iki karısı olduğu sırada, her ikisine birer mavi boncuk vererek: «Sakin ortağına söyleme. Bu benim sevgimin nişanesidir!» der. Bir gün iki ortak birden Hocaya gelerek: «Hangimizi çok seversin?» diye sıkıştırınca Hoca şu cevabı verir:

— Mavi boncuk kimde ise benim gönlüm ondadır!

72 — Karı sen biraz yüzme bilirsin değil mi?

Hocanın bir aralık iki karısı varmış. Bir gün ikisi birden yanına gelip:

— Hangimizi çok seversin?

Diye sataşırlar. Hoca:

— Her ikinizi de!

Diyerek atlatmak isterse de yakasını bırakmazlar. Nihayet küçük karısı der ki:

— Meselâ ikimiz de Akşehir gölünde kayıkla gezerken kayık devrilse, sen de orada olsan önce hangimizi kurtarırsın?

Hoca yaşlı karısına dönerek şöyle söyler:

— Karı sen biraz yüzme bilirsin değil mi?

73 — Mumu gören dışarı çıkıyor!

Bir gün Hocanın karısının sancısı tutar. Ebe gelir. Hocanın eline mumu vererek vazifesine başlar. Az sonra çocuğu alır. Fakat dikkat edince ikinci bir çocuk daha gelmekte olduğunu görür. Onu da alınca Hoca hemen mumu söndürür Ebe:

— Aman Hoca, tam lüzumlu zamanında ne yaptın?

Deyince Hoca şöyle söyler:

— Baksana iki gözüüm, mumu gören dışarı çıkıyor. Artık yetişir.

74 — Oğlan cevizlerin sesini duyunca oynamaya çıkar!

Hocanın karısı doğuracak olur. Sancılar içinde kıvrınarak sedirin üstünde bir iki gün kalır, doğuramaz. İçeriden kadınlar:

— Hoca, bir dua veya çare bilersen yapalım da çocuk doğsun!

Deyince Hoca, ben bunun çaresini bilirim, diyerek hemen bakkala koşup bir avuç ceviz alarak doğru içeri girer, sedirin önüne cevizleri dökerek:

— Şimdi oğlan cevizlerin sesini duyar duymaz oynamaya çıkar, der.

75 — Acaba nesi kayboldu?

Hocaya, karın aklını kaybetmiş demişler. Hoca derin derin düşünmeye varmış.

— Ne düşünüyorsun?

Dediklerinde şu cevabı vermiş:

— Vallahi benim karının aslından aklı yoktu. Acaba nesi kayboldu onu düşünüyorum!

76 — Ben de onun karısını döverim!

Hoca, yeni evlendiği günlerde bir meseleden dolayı kızarak karısına bir tokat atar. Genç kadın babasının evine giderek dayak yediğini söyler. Bu defa da babası bir tokat atarak şöyle söyler:

— Git kocana söyle, o nasıl benim kızımı döverse ben de onun karısını böyle döverim.

77 — Anan ölüp de senin sağ kaldığına ağlıyorum!

Bir gün Hocanın karısı muziplik için çorbayı sofraya gayet sıcak olarak koyar. Sonra da yine kendisi unutup dolu kaşığı ağzına boşaltınca gözlerinden yaş gelir. Hoca

karısından sebepsiz neden göz yaşı döktüğünü sorunca :

— Zavallı anneciğim bu çorbayı çok severdi de o hatırıma geldi. Onun için ağlarım, der.

Hoca da hürmetlice bir kaşık çorbayı yuvarlayınca ağza başlanır. Gözlerinden yaş boşanır. Karısı :

— Ya sana ne oldu, sen neye ağlıyorsun ?

Deyince Hoca şunları söyler :

— Uğursuz anan ölüp de senin gibi meymenetsizin sağ kaldığına ağlıyorum.

78 — Sus, içinde ben de vardım !

Bir sabah Hoca evinden çıkarken bitişik komşusu rast-
hyarak :

— Aman Hocam, merak ettim. Bu sabah sizde telâşlı telâşlı, hızlı hızlı lakırdılar işittim. Sonra da bir gürültü oldu. Neydi acaba ?

• Diye sorunca Hoca ekşi bir suratla :

— Bizimki ile biraz atıştık. Sonra da kadın hiddetlenerek cübbeme bir tekme atınca cübbem merdivenden aşağı paldır küldür düştü, gürültü o idi.

Der. Komşusu :

— Canım Hoca, hiç cübbe gürültü yapar mı ?

Diye ısrar edince Hoca cevap verir :

— Sus a canım, ne zorlarsın, işte içinde ben de vardım.

79 — Geçinmeye gönlüm olmadıktan sonra !

Hoca karısını boşamak için mahkemeye başvurmuş. Kadı :

— Karısının, babasının isimleri zaptolunsun !

Deyince Hocaya sormuşlar :

— Bilmem ! demiş.

Kadı :

— Kaç senelik zevcendir ? Deyince.

— Birkaç sene oldu !

Cevabını vermiş.

— Be Hoca ; senelerden beri insan karısının adını öğren-

mez mi?

Deyince Hoca, cevap vermiş:

— Geçinmeye gönlüm yoktu ki adını sorayım!

80 — Ölmese de ben onu zaten boşayacaktım!

Bir aralık konyada bulunurken, çekine çekine:

— Galiba karınız vefat etmiş, derler.

Hoca kayıtsızlıkla şu cevabı verir:

— Ölmese de zaten ben onu boşayacaktım.

81 — Teselli etmemişler!

Hoca merhumun karısı vefat etmiş. Hocada hiç teessüf alâmeti görülmemiş. Aradan bir müddet geçtikten sonra merkebi ölmüş. Hoca pek ziyade kederli görününce bazı dostları:

— Haremin vefat etti, böyle mahzunluk göstermedin. Halbuki eşek öleli on gün oldu, hâlâ somurtkanlığın geçmedi!

Demişler. Hoca cevap vermiş:

— Karım öldüğü zaman komşular başıma üşüşüp: Hoca esef etme, biz sana ondan âlâsını buluruz!» dediler. Fakat merkep öldüğünden beri hiç kimse gelip böyle bir tesellide bulunmadı. Üzülmeye hakkım yok mu?

✕ 82 — Siz onu bana sorun!

Hocanın karısı vefat eder. Cenaze evden çıkarılırken. âdet olduğu üzere, imam cemaate:

— Merhumeyi nasıl bilirsiniz?

Diye sorar. Cemaat bir ağızdan:

— İyi biliriz!

Deyince, bu sırada içeride meşgul olup bu sözleri işiten Hoca telâşla koşarak gelir, şöyle söyler:

— Yahu, kimi kimden soruyorsunuz, siz onu bana sorun!

VIII
NASREDDİN HOCA
ve
E Ş E Ğ İ

✱ 83 — Eşegin sözüne inanıyorsun da benim
sözüme inanmıyorsun !

Bir gün komşusu Hocadan eşegini ister. Hoca, yoktur, der. O sırada eşek içeriden anırmağa başlar. Adam :

— Hoca, sen eşek yok diyorsun, halbuki bak eşek zırlıyor. Deyince Hoca başını sallıyarak :

— Yahu, sen ne acayip adamsın. Eşegin sözüne inanıyorsun da ak sakalımla benim sözüme inanmıyorsun !

84 — Eşeğe söyledim, gönlü olmadı !

Bir sabah komşusu Hocadan eşegini ister. Hoca :

— Gideyim, eşeğe danışayım. Gönlü olursa vereyim !

Diye içeri girer, biraz durduktan sonra gelip der ki :

— Eşeğe söyledim, gönlü olmadı. Bana dedi ki, beni yabancıya verirsen benim kulağıma vururlar, senin de ırzına söverler.

✱ 85 — Aferin göl kuşları !

Bir yaz günü Hoca uzak bir yoldan gelirken eşeği susar. O esnada yolun aşağısındaki gölün suyunu görünce gemi aza-ya alıp göle doğru koşmağa başlar. Fakat göle yaklaştığı yer sarp bir uçurum olduğundan tam göle yuvarlanacağı sırada kurbağalar ötmeye başlayınca eşek ürküp geri çekilir. Hayvanın büyük bir tehlikeden kurtulduğuna sevinen Hoca, merkebi yakaladıktan sonra, göle bir avuç para serpererek şöyle söyler :

— Aferin göl kuşları, alın şu paraları, bol bol helva yeyin !

86 — Cübbemi getir, semerini al!

Bir gün Hoca eşeğine binip şehir dışındaki bahçesine giderken yolda sırtından cübbesini çıkarır, eşeğin üstüne atar. Kendisi bir iki adım ileride abdest tazeler. Başboş hayvanın üstündeki cübbeyi gören bir bahçıvan yavaşça Hocanın cübbesini alır, savuştur.

Hoca gelir bakar ki cübbe çalınmış, hemen eşeğin semerini sallasirt eder, eşeğin kıcına da kuvvetli bir kamçı indirip şöyle söyler:

— Nasıl çaldırdınsa öylece getir cübbemi, al semerini!

87 — Hırsızın hiç suçu, günahı yok mu? •

Hocanın eşeğini çalarlar. Ertesi gün bunu dostlarına yana yakıla anlatırken dinleyenlerden her biri:

— İyi amma Hoca, ahırın kapısına bir kilit asmalıydın!

— İnsan evinin duvarını biraz yüksekçe yapmaz mı?

— A hocam, ölü mü idin? Herif koca hayvanı koynuna sokup gitmedi ya?

— Eşek ahırdan çıkarılıp sokak kapısından aşırılınca kadar siz nerede idiniz?

— Bak ben sokak kapımı gece kilitler, anahtarı baş yastığımın altına koyarım. Hırsız da böyle sere serpe alıp götürmeye cesaret edemez.

İşte böyle bir sürü lâflarla Hocanın canını sıkırlar. Nihayet hocanın sabrı tükenerek şöyle der:

— Peki ağalar, doğru söylüyorsunuz. Fakat siz de insaf ediniz, hep kabahat bende mi? Şu hırsızın hiç suçu, günahı yok mu?

88 — El, elin eşeğini türkü söyliyerek arar!

Subaşının merkebi kaybolmuş. Adamları Hocayı bağına giderken görüp:

— Hoca, biz hepimiz bir tarafa dağılıp arayacağız. Hazır gidiyorsun, sen de bağlar arasına bakıver! derler.

Hoca, türkü söyliyerek bağlar arasında gezerken biri rast-

lıyarak işi anladıktan sonra:

— Bu ne biçim eşek arayış?

Deyince Hoca şöyle söyler:

— El elin eşeğini türkü çağıra çağıra arar!

89 — Sen beğendin, ben topladım!

Hoca merkeple giderken hayvanın eğilip kokladığı tezlekleri yem torbasına doldurup akşam boynuna asar. Eşegin huysuzluk edip başını silkerek torbadan çıkarmağa çalıştığını görünce şöyle söyler:

— Ne demeğe hakkın var, sen beğendin, ben topladım!

90 — Siz onun ne inatçı olduğunu bilmezsiniz!

Bir gün Hocaya merkebinin ırmağa düştüğünü ve bulunmadığını haber vermişler. Hoca ırmak kenarına gidip suyun çıktığı tarafa yâni menbâna doğru yürüyünce, orada bulunanlar:

— Suyun akıntısına göre alt tarafa doğru gitmeniz lâzım değil mi?

Deyince Hoca şu cevabı verir:

— Ah, siz onun ne aksi, ne inatçı olduğunu bilmezsiniz. Onun her işi tersdir. Ben huyunu bilirim!

91 — Tam açlığa alıştıırıyorduk ama eccl müsaade etmedi!

Bir sene kış fazla olduğundan Hoca merkebine ot, arpa tedarik edememiş. «Acaba, arpa tayınıni biraz azaltsam! nasıl olur?» diye düşünmüş. Hergün birer parça eksilterek bir avuca kadar indirmiş. Eşek de hergün neşesinden birer parça kaybederek nihayet sessiz bir hale gelmiş. vaktini yatmakla geçirir, bir parça samanı da zorla yemiş. Bir sabah Hoca ahıra girip eşegin göçtüğünü görünce şöyle demiş:

— Eşegi tam açlığa alıştıırıyordum amma ne çare ki eccl müsaade etmedi!

92 — Ölme eşeğim ölme yaz gelecek, yonca bitecek!

Bir sene Akşehirde kıtlık olmuş. Halk o sene: «Arpa saman aş imiş, altın gümüş taş imiş!» demeye başlamış. Nasreddin Hoca da o sırada pek pahalıya çıkan arpa ve samanı bulamıyarak bir parça kepekle merkebinin idareye çalışır, bir yandan da:

— Ölme eşeğim ölme, yaz gelecek, yonca bitecek! dermiş.

93 — Yanında ihtiyat bir merkep bulundursun!

Nasreddin Hoca bir gün kadının yanında bulunurken mahkemeye bir yalancı şahit getirirler. Adamın merkebe ters bindirilerek şehri dolaşmasına hüküm verilir. Kapıda Hoca'nın merkebi hazır bulunduğundan ona bindirip dolaştırırlar. Bu yüzden Hoca hayli bekler. Aradan bir müddet geçer, bir gün aynı adam yalancı şahitliği yaparak aynı cezaya uğrar. Bindirilecek merkep bulamayınca Hoca'nın evine haber yollayıp merkebi rica ederler. Hoca şöyle söyler:

— Varınız herife söyleyiniz, ya bu sanattan vazgeçsin, yahut yanında ihtiyat bir merkep bulundursun.

94 — Bu merkep beni ancak cuma günü ulaştırır!

Nasreddin Hoca bir gün eşeğine binmiş, gidiyormuş. Yolda dostlarından birine rastgelmiş, nereye gittiğini sormuş. Hoca da Cuma namazına gittiğini söylemiş. Dostu, o gün Salı olduğunu söyleyince şöyle demiş:

— Bu eşek, beni Cumaya kadar camie yetiştirirse ne mutlu!

95 — Bir de heybemizi mi yükletelim!

Hoca bir gün pazara gider. Aldığı sebzeleri heybesine doldurup heybeyi de omuzuna vurarak eşeğine biner. Yolda birisi sorar:

— Yahu, neye heybeyi merkebin tergisine koyup da rahat rahat gitmiyorsun?

Hoca cevap verir:

— İnsaf be yahu, biçare hayvancamız henü bizim ayağımızı yerden kaldırıp bizi taşısın, hem de fazla olarak bir de heybemizi mi yükliyelim!

96 — Bulmak zevki az şey midir?

Hoca merhum bir çok defa olduğu gibi yine merkebinı kaybeder. Çarşıda, pazarda:

— Kim bulursa, yularile, semerile müjde olarak vereceğim. Diye nida edermiş.

— Hoca takımıle bağışladıktan sonra ha tekrar eline geçmiş, ha büsbütün kaybetmişsin, ne farkı var? Bundan ne kazanacaksın?

Diye soranlara şu cevabı verir:

— Affedersiniz, bulmak zevkini o kadar ehemmiyetiz mi tutuyorsunuz?

97 — Şu dağın ardında da bulamazsam o zaman feryadı seyredin!

Hoca merhum merkebinı kaybetmiş. Hem arar, hem türkü söylemiş:

— Merkebinı kaybeden türkü söylemez, feryad eder demişler. Hoca cevap vermiş:

— Bir şu dağın ardında ümidim kaldı. Orada da bulamazsam siz o zaman bendeki feryadı seyredin!

98 — Benim neler çektiğimi anlasınlar!

Hoca merkebinı pazara getirip, tellâla verir. İlk gelen müşteri yaşını anlamak için dişine bakacak olur. Eşek adamın elini ısırır. Herif söğüp sayarak çekilir, gider. Başka bir müşteri kuyruğunu kaldıracak olur, Onu da tekmeler. O da topallıyarak ve lânet okuyarak gider.

Tellâl galerek:

— Hocam, bu merkebi kimse almaz. Önüne geleni kapıyor, ardına geleni tepiyor! Deyince Hoca şöyle söyler:

— Zaten ben de onu satmak için getirmedim. Müslümanlar görsünler de benim neler çektiğimi anlasınlar diye getirdim!

99 — Galiba yine anneni darıltmışsın!

Hocanın eşiği ölmüş. Karısı eline bir kaç akça vererek pazardan bir eşek almasını söylemiş. Hoca pazardan aldığı

eşegin yularını çekip ardına bakmadan yoluna devam ederken iki külhanbeyi sözleşip yavaşça eşegin yularını sıyırlılar. Biri eşeği pazara götürüp parasını paylaşmak üzere satar, öteki de yuları başına geçirip Hoca ile beraber evinin kapısı önüne gelirler. Hoca arkasına dönüp eşek yerine adamı görünce şaşalar :

— Ayol sen kimsin ?

Deyince kurnaz külhanbeyi, sümüğünü çekerek, gözlerini büzerek, sesine de hazin bir eda vererek :

— Ah, Hoca Hazretleri, cahillik. Nasılsa anamın huzurunda bir eşeklik ettim. Aşırı derecede canını sıktım. Annem der « Dilerim oğlan eşek olasın ! » diye inkisar etti. Derhal eşek oldum. Beni pazara götürüp sattılar. Siz aldınız. Sizin bereketinizle tekrar adam oldum !..

Diyerek Hocaya bir çok teşekkürler eder. Hoca da :

— Haydi bir daha öyle külhanbeylik etme !..

Yolunda nasihatlerle sahverir. Ertesi gün tekrar eşek almak için pazara gider. Bir de bakar ki dünkü aldığı eşek canbaz elinde dolaşıyor. Hoca hemen merkebin kulağına eğilerek ve gülererek şöyle söyler :

— Seni gidi çapkın seni, galiba sözümü dinlemeyip yine anneni darılttın !

100 — Sen, hâlâ koyduğum yerde otluyorsun !

Hoca dağda odun kesip eşegine yükletmiş. Baltayı, abasını da merkebin üstüne atarak :

— Ben dağ yolundan gideceğim, sen doğru yoldan gel !

Deyip gitmiş. Eve gelmiş, bakmış ki eşek gelmemiş. Biraz bekledikten sonra, eşek nerede kaldı diye dağa çıkar. Bakar ki eşek bıraktığı yerde otluyor. Amma üstünde aba ile balta yok. Hemen eşegin üzerinden odunu yıkıp semeri sallasırtı ederek :

— Sen hâlâ koyduğum yerde otluyorsun. Aba ile baltayı getir de semerini al !..

Diye hiddetle söylenerek alır, yürüyüverir.

101 — İyi buldunuz, sahibi ölmüş eşeği!

Hoca karısına:

— Ölmüş adam nasıl belli olur? Diye sorar. Karısı:

— Eli ayağı soğur, ondan bilinir! der.

Bir gün zavallı Hoca dağda odun kesip dermanı kalmıyacak derecede yorulduğundan bir ağacın dibine çömelir. Terli terli kendini rüzgâra verince eli ayağı tutmıyacak derecede üşür. «Ben öldüm!» diye kendisini olduğu yere bırakır.

O esnada kurtlar Hocanın eşeğine musallat olup yemeğe başlarlar. Hoca güçlüğüle olduğu yerden başını kaldırarak:

— İyi buldunuz sahibi ölmüş eşeği, der.

102 — Aklın varsa doğru göle koş!

Bir gün eşeğine keven denilen ve çabuk yanan bir diken-den yükleyen Hoca, kendi kendine acaba yaş keven de kuru su gibi harlayıp yanar mı? diye merak eder. Bir çakmak çakınca diken tutuşur, derken rüzgârın şiddetinden merkebin her tarafını ateş sarar. Zavallı hayvan hem koşar, hem anırır, hem de zarta çekip çifte atarmış. Hoca merkebe yetişemeyeceğini, yetişse bile yaşayamayacağını anlayınca avazı çıktığı kadar haykırarak şöyle söyler:

— Aklın varsa doğru göle koş!

103 — O da başının çaresine baksın!

Bir gün Hoca odun kesmeye giderken eşeği bir türlü dağ yokuşunu tırmanamaz. Birisi:

— Şuradan biraz neft yağı al, kışına sür, bak nasıl yürür der.

Hoca tecrübe ettikten sonra hayvan can acısıyla koşmağa başlar. Dönüşte, kendisinde dermansızlık hisseden Hoca biraz merkebe, biraz da kendisine sürer. Fakat acısından, eşekten daha çabuk evine gelir. Orada da duramıyarak koşmağa başlar. Karısı:

— Yahu ne oldu?

— Deyince şu cevabı verir:

— Olan oldu, ben göle koşuyorum, eşek gelirse söyle o da başının çaresine baksın.

104 — Dokuz eşek mi, on eşek mi?

Bir gün Hocaya buğday yüklü on eşek vererek değirmenden şehre yollarlar. Hoca, bunlardan birine biner, dokuzunu da önüne katarak yürümeğe başlar. Yolda kafasına şeytan musallat olur. Şu eşekleri sayayım, der. Sayar, bir de bakar ki dokuz eşek var. Eyvah bir tanesi kayboldu! diye eşekten iner. Dolaşır, arar, nihayet gelir yine sayar; bakar ki on tane. Gönlü rahat ederek tekrar eşeğe biner, yürür. Fakat kafasındaki şeytan onu rahat bırakmaz. Bir daha sayar, dokuz merkep. Tekrar iner, arar, dönüşte bakar ki on tane. Yine gönlü rahat edip eşeğine biner. Fakat yolda tekrar sayıp dokuz merkep bulunca artık çıldıracak hale gelir. Bu sırada oradan geçmekte olan bir adama işi anlatır. Adam gülerek :

— Hocam, şu senin bindiğin eşeği de saydın mı?

Deyince Hoca'nın aklı başına gelir. Adamın ellerine yapıpıp öpmeğe başlar:

— İşte böyle bazan apaçık meselelerde aklımız bir yere takılınca deliye döneriz, der.

**

Bazıları bu fıkrayı şöyle bitirirler :

Son defasında tekrar eşekleri on tane bulunca :

— Adam sen de! Hayvana binip bir eşek kaybetmekten-
se yayan yürüyüveririm vesselâm!

Diyerek hayvanların arkasından yürümeğe başlar.

105 — Ben bilmemiş olayım da!..

Nasreddin Hoca merkebine kızdığı bir gün oğlunu ahıra çağırarak :

— Şu merkebe bir daha yem, su verme, açlıktan gebersin, der. Ahırdan çıktıktan sonra oğlunu tenhada yanına çağırıp şöyle söyler :

— Korksun da bir daha beni kızdırmasın, diye öyle söyledim. Ben bilmemiş olayım da sen yine yemini, suyunu ver!

IX
NASREDDİN HOCA
ve
TİMURLENK

106 — Yarabbi şükür !

Timurlenk Ankara muharebesinden sonra bir müddet Akşehirde oturmuş ve Hoca merhuma pek çok iltifat etmiştir. Bu sayede Akşehir ahalisi de Timurun zulmünden kurtulmuştur.

Bir gün, Nasreddin Hoca bir sepete bir kaç ayva koyarak Timurlenk'e götürürken yolda bir tanıdığı rastgelir. Bu adam ayva yerine incir götürmesini tavsiye eder. Hoca da bir miktar incir alarak götürüp takdim eder. Timurlenk incirlerden bir tane yer, bir tane de Hocanın suratına atarmış. Her atışta da Hoca :

— Yarabbi şükür ! Lütfuna, ihsanına hamdolsun.. Dermiş. Timurlenk bunu işilince :

— Hoca, neye şükredersin ? Deyince Hoca cevap verir :

— Velinimetim, ben daha evvel birkaç ayva getiriyordum. Bereket versin yolda bir adam bunu tavsiye etti. Ya onu dinlemeyip de ayvaları getirseydim, yüzüm gözüm ne hale girerdi ? İşte bunu düşünüyorum da Allaha şükrediyorum !

107 — Bu çomağı sen yeseydin dört ayaklı olurdun !

Hoca, bir gün kaz pişirip Timurlenk'e götürür. Yolda giderken dayanamıyarak bir bacağına yer. Hediyesini takdim edince Timurlenk :

— Hoca, hani bu kazın bir ayağı ? der.

Hoca hiç biçimini bozmayarak :

— Bizim Akşehirin kazları hep tek ayaklıdır. İnanmazsanız şu çeşme başındaki kazlara bakın, der.

Hakikaten o sırada çeşme başındaki kazlar güneşlemek için tek ayakla ve başlarını göğüslerine dayayıp duruyorlardı. Timurlenk adamlarına işaretle bunlara birer çomak vurdurdu.

ca kazlar iki ayak üzerine koşmaya başlarlar. Timur Hocayı pencere önüne çağırıp:

— Hoca, sen yalan söylüyorsun. Bak kazlar iki ayaklıdır.

Deyince Hoca şu cevabı verir:

— O çomağı sen yeseydin dört ayaklı olurdun.

108 — Buzağı iken öyle koşardı ki!

Timurlenk bir gün Hocayı cirit oyununa davet eder. Hoca öküzünün sırtına bir palan vurup meydana gelir. Halkın kahkahalarının arasında huzura kabul edilir. Timur:

— Hoca, cirit oyununda hayvanın gayet çevik olması ve kuş gibi seğırtmesi lâzımdır. Bu hantal, kaltaban öküze neye bindin. Deyince Hoca şu cevabı verir:

— Gerçi beş on senedir tecrübe ettiğim yok amma, buzağı iken göürdüm; öyle koşardı ki ardından at değil kuş bile yetişemezdi.

X 109 — Müjde, dişisi de geliyor!

Timurlenk'in ordusundaki fillerden birini Hoca'nın köyüne göndermişler. Köyde ne varsa hepsini silmiş süpürmüş. Köylü, Hocayı önlerine katarak Timura şikâyet gelmişler. Fakat yolda birer birer sıvıymaya başlamışlar. Bunun üzerine Hoca Timurun yanına girerek:

— Köyümüze lütfettiğiniz filden dolayı köylülerin teşekküllerini arzetmeğe geldim. Fakat zavallı fil yalnız olduğu için inleyip duruyor. Müsaade buyursanız da bir tane de dişi fil gönderilse.. der.

Timur, memnun olarak icabeden emri verir. Hoca köye dönünce bize hayırlı bir haber diye soranlara şöyle söyler:

— Müjde, dişisi de geliyor!

110 — Bunu anlamak için eşek olmak lâzım!

Timurlenk'e iri, gösterişli bir eşek hediye ederler. Etrafındakilerin her biri birer tarafını medhederler. Sıra Hocaya gelince:

— Ben bu güzel mahlûkta büyük bir istidat görüyorum. Umarım ki talim edilirse okuma bile öğrenecektir, der.

Timurla bir hayli münakaşadan sonra eşeğin okuma öğrenmesi için bir kaç gün izin alır ve bazı hazırlıklar için de para ister. Arzusu yerine getirilir, eşek de kendisine teslim edilir.

Hoca merhum lâzım gelen tertibatı aldıktan sonra nihayet muayyen günde eşiği ile beraber meydana gelir, orta yere konulan masa üzerindeki koca kaplı kitaba doğru eşeğini götürür. Eşek, kitabın yapraklarını dili ile çevirir. Tekrar çevirir. Nihayet başını kaldırıp bir güzel anırır. Hoca gülerek:

- Gördünüz, işittiniz ya, der:

Bazı kimselerin:

— Biz bundan bir şey anlıyamadık, demeleri üzerine Hoca şu cevabı verir:

— Bunu anlamak için eşek olmak lâzımdır !.

Timurlenk bu halden son derece hoşlanarak Hocaya bunu nasıl hazırladığını sormuş. Hoca da şu suretle izah etmiş:

— Deriden büyük bir kitap yaptırđım. Bunun yaprakları arasına arpa taneleri koydum. Kendim yaprakları açarak bu taneleri yedirdim. Yavaş yavaş eşek de kendiliğinden yaprakları çevirmeğe ve bulduğu taneleri yemeğe başladı. Arada bir arpa koymuyordum. O zaman eşek cibilliyeti iktizası zırlamağa başlıyordu. İşte bu suretle alıştırdıktan sonra iki gün aç bırakarak huzurunuzda getirdim. Yaprakları açtı. Arpayı bulamayınca da anırdı.

Timur, bu zekâsından dolayı Hocaya ümidinden fazla ihsanda bulunur.

111 — İşte Nasreddin Hoca da böyle atar !

Bir gün Timurlenk, Hocayı ok talimi seyrine dâvet eder. Sohbet esnasında Hoca merhum bir zamanlar kendisinin de ok meşkettiğini söyler. Timurlenk bir tane atmasını isteyince özür diler; fakat nihayet zorlayınca atmaya mecbur kalır. Ya-ya bir ok sürüp hedefe atar. Ok isabet etmeyince Hoca hemen:

— İşte sekbanbaşı böyle atar, der.

Bir ok daha verirler. O da başka bir tarafa gider.

— Bizim subaşı da böyle atar, der.

Bir tesadüf eseri olarak üçüncüsü tam hedefe isabet edince Hoca göğsünü kabartarak :

— İşte Nasreddin Hoca da bunu böyle atar, der.

112 — Ferman buyurunuz, bir de çakşır verilsin!

Timurlenk bir gün memleketin en cesur adamı ile tanışmak istediğini söyler. Altından ne çıkacağını bilmedikleri için kimse ortaya atılmağa cesaret edemez. Nihayet Hocaya baş vururlar. Sen bu adamın huyunu biliyorsun, işi idare edersin. Seni ileri süreceğiz, derler. Kabul etmesi için de yalvarıp yakarırılar. Nihayet Hoca razı olur.

Timur, Hoca'nın cesaretini tecrübe için meydanda bir toplanı emreder. Bütün erkân toplanır. Hoca'yı meydanın ortasına getirirler. Timur'un en mahir okçularından biri nişan alır. Hoca'nın iki bacağı arasına okunu atar. Sonra Hocaya kollarını iki yana gererek durmasını söylerler. Okçu, koltuğunun altından nişan alarak okunu atar. Cübbesinin kolunu delip geçer. Hoca tir tir titrerse de kabadaylığa leke sürmenek için tahammül gösterir. Nihayet üçüncü tecrübe olmak üzere Hoca'nın kavuğuna nişan alınacağını söylerler. Bu defa Hoca korkusundan kaskatı kesilir. Atılan ok da kavuğun tepesini delip geçer.

Timur, Hoca'nın cesaretini fevkalâde takdir eder. Kendisine bolca akçe ile delinen kavuğu ile cübbesinin yerine birer yenisini vermelerini emreder. Hoca buna teşekkür ettikten sonra:

— Bari bir de çakşır lütûf buyurulsa da takım tamam olsa, der. Timurlenk:

— Mevlâna, çakşırınıza bizim tarafımızdan bir ziyan vaki olmadı. Deyince Hoca şu karşılığı verir:

— Velinemetim haklısınız. Gerçi sizin tarafınızdan bir ziyan olmadı; fakat benim tarafımdan çok ziyana uğradı! Ele alacak bir tarafı kalmadı.

113 — Nasreddin Hoca ile Dehrî

Timurlenk Akşehirde iken bir Dehrî gelip tercüman vasıfı ile en büyük âlimlerle imtihan olmak istediğini bildirir.

Nihayet bunu Hoca ile karşılaştırmaya karar verirler ve Hocaya bildirirler. Hoca der ki; herifi susturmağa çalışırız, fa-

kat muvaffak olamazsam, «o divane meşrep bir adamdır, kendi kendine ortaya çıktı, asıl âlimimiz başkasır.» diye anlatırsınız.

Nihayet Timurun huzurunda meclis kurulur. Dehrî, Timurun yanına gelip sol tarafına oturur. Türk âlimini bekler.

Nihayet, başında kocaman bir sarık, sırtında geniş kollu bir biniş olarak bir iki molâsiyle birlikte Hoca görünür. Timurun sağ tarafına oturur.

Dehrî ortaya gelerek itina ile bir daire çizer. Sonra cevap bekliyerek Hocanın yüzüne bakar. Hoca kalkıp dairenin ortasından bir çizgi çizerek ikiye taksim ettikten sonra Dehrinin yüzüne bakar. Sonra tekrar bir çizgi çizerek dörde ayırır. Üç bölüğünü kendi tarafına çekerek bir bölüğünü Dehrîye doğru elinin tersiyle iter gibi yapar.

Dehrî, takdir dolu nazarlarla bakarak cevabını tamam aldığını anlatır. Sonra elini açılmış lâle gibi parmakları yukarı doğru kalkık olarak tutup bir kaç kere yukarıya doğru sallar. Hoca da onun aksi olarak elinin üstü havada parmakları aşağıda olmak üzere bir işaret yapar. Dehrî bunu da kabul eder.

Sonra Dehrî, kendisini elile gösterip parmaklarla yerde hayvan yürümesini taklit eder, derken karnını göstererek bir şey çıkar gibi işaret eder. Hoca cebinden çıkardığı bir yumurtayı gösterdikten sonra iki kollarını sallıyarak uçar gibi yapar. Dehrî bunu da beğenerek kalkar, Hocanın ellerini öper.

Herkes Hocayı tebrik ederler, her taraftan hediyeler yağmağa başlar. Bundan sonra Timurlenk Dehrîyi bir kenara çekerek tercüman vasıtasıyla bu işaretlerin mânasını sorar.

Dehrî der ki:

– Dünyanın yuvarlaklığı hakkında İslâm Ulemasının fikrini öğrenmek istedim. Bu sebeple arzın yuvarlaklığını işaret ettim. Nasreddin Hoca Hazretleri bunu teslim ettikten başka üstüva hattını işaretle dünyanın yarısı şimal küresi, yarısı cenûp küresi olduğunu söyledi. Sonra dünyayı dörde ayırarak üç parçası deniz, bir parçası kara olduğunu anlattı. Ben, ellerimi yukarı doğru kaldırarak yerden nebatların, ağaçların, menbaların, madenlerin çıktığını anlattım. Buna karşılık Hoca Hazretleri bunların husule gelmesi için gökten yağmur yağışını, güneş ışığının vuruşunu

vesaireyi anlattı. Sonra kendimi göstererek insanların ve elimle işaret ederek yer yüzünde yaşayan diğer mahlûkların birbirinden ürediklerini işaret ettim. Halbuki zîruhlardan mühim bir kısmını unutmışum, cebinden bir yumurta çıkararak ve elile uçar gibi yaparak gökyüzündeki kuşları da anlattı. Binaenaleyh bu büyük âliminizle ne kadar iftihar etseniz hakkınız, diye sözünü bitirdi.

Sonra, Hocanın başına toplanarak ondan sordular. Hoca da şöylece anlattı:

— Yahu, siz bu adamı bana âlim diye söylediniz. Halbuki bu aç gözlü herifin biri imiş. Yere bir daire çizerek «ah bir tepsi börek olsa!» dedi. Evvelâ ikiye böldüm. Kardeş payı yaptım. Bak-tım aldıracağı yok, dörde böldüm, üçünü kendim aldım, birini ona bıraktım, zavallı razı oldu. Sonra işaretle «bir tencere pilâv kaynatılsa da kotarılsa yesek!» dedi. Ben de işaretle üstüne tuz, biber fısıtık, üzüm koymak ve yağ dökmek lâzımdır dedim. O mesele de hallolundu. Sonra elile kendisini ve karnını işaret edip ve elile yürümek işaretini yapıp uzak yoldan geldiğini, nice zamandır iyi bir yemek yemeğe hasret çektiğini anlattı. Ben de işaretle bildirdim ki, ben senden daha açım. Karnımın boşluğundan o kadar hafifim ki kuş gibi uçacak haldeyim. Sabahleyin kalktım, kadın katık olarak bir yumurta verdi, onu da yemeğe vakit bulamadım. İşte mesele bundan ibarettir. Ortada şaşacak bir şey yok!

114 — Benim gibi elbiseni soyunsaydın ıslanmazdın !

Hoca bir gün Timurla beraber ava gider. Av esnasında yağmur başlayınca geri dönerler. Hocanın atı yürümediği için geride kalır. Hemen soyunup elbisesini altına alır, yolda yağmur kesilince tekrar giyer. Timurlenkle karşılaşınca Timur, nasıl ıslanmadığını sorar. Hoca :

— Böyle yiğit bir atın üstünde insan ıslanır mı, yağmur başlayınca bir üzengi çaldım, kendimi burada buldum, der.

Başka bir gün ava giderken Timurlenk bu ata biner, tesadüf yine yağmur yağar, tembel at yürümediği için Timur sırsıklam olur. Ertesi gün Hocayı çağırıp azarlayınca Hoca şöyle söyler:

— Canım ne danılıyorsun. Sen de elbiseni soyunup altına alarak yağmur bitince tekrar giyseydin benim gibi ıslanmazdın.

115 — Neuzü Billâh!

Timurlenk Hocaya demiş ki :

— Hoca bilirsin ki Abbasi halifelerinden her birinin ünvanı Muvaffak Billâh, Mütevekkil Alâllâh gibi şeylerdir. Ben de onların arasında olsaydım ünvanım ne olurdu ?

Hoca derhal şu cevabı vermiş :

— Ey sahipkiran, hiç şüphe etmeyiniz, sizinki muhakkak surette Neuzü Billâh olurdu.

116 — Ben de zaten peştamala paha biçmiştim!

Hoca, Timurlenk'e hamama girmiş. Bir aralık Timur :

— Acaba bana şöylece ne paha biçersin? Diye sormuş. Hoca :

— Elli akçe demiş. Timur şiddetle :

— Be iz'ansız, yalnız belimdeki peştamal elli akçe eder!

Deyince Hoca cevap vermiş :

— Ben de zaten peştamala paha biçmiştim!. Size nasıl paha biçebilirim ?

117 — Ya deve, ya deveci !

Bir gün Hoca merhum Timurlenk'le görüşürken kendisinin bir devesi olduğunu ve okumağa çok istidatlı bulunduğunu söyler. Timurlenk bu deveyi görmek isteyince :

— Müsaade buyurun, Kul huvallahü ahad'i öğretiyorum, iyice öğrensin, getireyim, der.

Bir kaç gün sonra tekrar buluştukları zaman Timur buna hatırlatınca :

— Sormayın velinimetim, der, tam sureleri okumağa başladı, deve bir aşka geldi, şimdi ille hâfız olacağım diye tutturdu. İnşallah haftaya hıfzımı tamamlar, huzuruza getiririm, der.

Timurlenk'in yanından ayrıldıktan sonra, bu sözü işiten hemşehrileri Hocaya :

— Aman hoca ne yaptın, haftaya ne cevap vereceksin, derler.

Hoca bunlara şu cevabı verir :

— Ne korkuyorsunuz yahu, bir haftaya kadar ya deve, ya deveci !

— Hakikaten bir kaç gün sonra Timurlenk oradan ayrılarak başka bir yere gider.

X
NASREDDİN HOCA

ve
İHTİYARLIĞI

118 — İpe un sermişler

Nasreddin Hocadan komşusa urgan istemiş. İçeri girip çı-
kan Hoca :

— İp boş değildir. Kadınlar üstüne un sermişler.

Demiş. Komşusu :

— Hocam, bu nasıl iştir, ipe un serilir mi?

Deyince Hoca şu cevabı vermiş :

— Verineğe gönlüm olmayınca ipe un da serilir !

119 — Komşunun eşiği kuyruksuz sığa doğurmuş !

Hoca merhum, sabahleyin evden çıkarken karısına :

— Bacı sultan, akşama âlâ bir bulgur pilâvı pişir de se-
ninle karşı karşıya gülüşe oynasa yiyelim, der.

Akşam yorgun argın dönüp gelince hemen sofraya oturur.
Pilâvın yanında bir tas ayranla yeşil soğanı da görünce keyfi
büsbütün artar. Zevk ve neş'e ile atıştırmaya başlar. Tam bu
sırada komşunun çocuğu telâşla gelerek :

— Aman amca yetiş, annem seni çağırıyor, der.

Hoca hemen koşup gider. Yarım saat sonra kaşları çatık,
neşesi kaçmış olarak döner. Karısı sofraya çağırır, oturmaz.
Ne olduğunu sorunca :

— Ne olacak, der, kırk yılda bir güle oynaya karı koca
bir bulgur pilâvı yiyecektik, komşunun eşiği kuyruksuz sığa
doğurmuş, tasası bize düşmüş !

Meğer, zavallı komşu kadın evvelce hayvan doğururken
hiç görmediği için henüz temizlenmemiş olan sıpanın kuyru-
ğunu görmeyince başka bir şey sanarak Hocayı çağırtmış !

120 — Hocanın poyraz satması !

Hoca bir sene bir köye imam olur. Ramazan ayı bitince
köylüler mahsulün o seneki kılığını ileri sürerek Hocanın hakkı-

nı kesmeye karar verirler. Tam harman zamanı olduğu için Hoca da kızar: «Ben de size rüzgâr vermem! Bulun rüzgârınızı, savurun harmanınızı!» diyerek harman yerine bakan bir tepeye kocaman bir hasır gerer. Hakikaten günlerce harman yerine poyraz uğramaz. Bir taraftan da kalın bulutlar havada görünmeye başlayınca köylüleri telâş alır. Köylünün biri yola gelerek :

— Hoca, ben sana geçen senenin iki misli hakkını vereceğim!

Deyince Hoca gözünün önünde onun harmanına doğru hasıra parmağını sokup bir delik açar. Adam harmana gidince mükemmel rüzgâr bulur. Başlar savurmağa. Bunu gören komşuları da harman yerine gelirler, fakat kendi harmanlarında rüzgâr bulamayınca öteki çiftiden işi sorarlar. Adam der ki:

— Nafile uğraşmayın, Hocaya gidip hakkını verin, rüzgâr satın alın.

Böylece her biri gider, Hoca her birine hasırdan birer delik açar sonra hasırı da kaldırıp atar. Artık hepsinin işleri yoluna girer. Hoca da iki misli hakkını alarak kağına yükleyip köyüne giderken şöyle der :

— Ulu Tanrım, hak sahibi hakkını el ile alamazsa işte böyle yel ile verirsin!

121 — Bu geçenki hamam ücretidir!

Hoca merhum bir gün hamama gider. Hamamcılar eski bir peştamal ile kirli bir havlu vererek hiç iltifat etmezler. Hoca çıkarken aynaya on akçe bırakır. Hamamcılar hem sevinir, hem utanırlar. Ertesi hafta yine hamama gelince sırmalı havlular, ipekli peştamallar verirler. Yine bir şey söylemeden çıkarken aynaya bir akçe bırakır. Hamamcılar buna şaşarak bahşişin azlığından şikâyeteye başlayınca. Hoca şöyle söyler:

— Bunda şaşacak bir şey yok. Bugün verdiğim bir akçe geçenki hamamın hakkıdır. Geçenki de bugünün ücretidir.

122 — Bağdada gidecek vaktim yok!

Dostlarından biri Hocaya, Bağdattaki bir dostuna göndermek üzere bir mektup yazmasını rica edince Hoca:

— Benim şimdi Bağdada gitmeğe vaktim yok!

Diyerek yürür, gider. Adam merak edip arkasından koşar:

— Kuzum Hoca, bir mektup yazmakla neden Bağdada gitmen lâzım gelsin? der. Hoca cevap verir :

— Benim yazım gayet fenadır. Ancak ben okuyabilirim. Bu yüzden yazdığım mektubu yine ben okumalıyım ki içindeki anlaşılın

123 — Şuna buna dağıtsaydım kırk yıldan sirke kalır mıydı?

Bir gün komşusu :

— Hocam, sizde kırk yıllık sirke var mı? Hastamıza ilaç için lâzım oldu? der.

Hoca, «var!» deyince «Canım Hoca, bir parça versen ne olur!» diye rica eder. Hoca «veremem!» diyince sebebini sorar. Hoca der ki :

— Eğer şuna buna dağıtsaydım kırk yıldan sirke kalır mıydı?

124 — Onlar perdeyi bulamazlar da onun için!

Bir mecliste lâtife maksadile Hocanın eline bir saz tutuşturarak :

— Lütfen şunu çal da, dinliyelim, derler.

Hoca sapından yakalayıp, aşağı yukarı mızrabı sürter, acı acı sesler çıkar.

— Canım Hoca, saz böyle çalınır mı? Parmağını tellerin üzerinde oynatmak, perdelerde gezinmek lâzım!

Derler. Hoca cevap verir :

— Onlar perdeyi bulamazlar da aramak için gezinirler. Ben buldum, neden boş yere gezineyim?

125 — Benim nefese biraz da katran ilâve et!

Bir köylünün keçisi uyuz olmuş. Katran sürmesini tavsiye etmişler. Köylü keçiyi alıp Hocaya getirerek :

— Hoca, senin nefesin uyuz illetine bire birmiş. Şu keçiye bir nefes et, der. Hoca şöyle söyler :

— Nefes ederim amma, illetin bir an evvel hayvandan defolmasını istersen benim nefese senin tarafından da biraz katran ilâve etmelisin.

126 — Mezara tepesi üstü gömünüz !

Hoca merhum vefatına yakın dostlarını dâvetle bir takım vasiyetler ettiği sırada yine şakacı tabiatını bırakmıyarak şöyle söylemiş :

— Ölürsem beni mezara tepesi üzerine gömünüz.

Sebebini sormuşlar. Şu cevabı vermiş :

— Yarın kıyamet kopup da dünya altüst olunca dosdoğru kalkayım !

127 — O kadar ince eleyip sık dokumaya gelemem !

Nasreddin Hoca bir gün eline bir kazma alıp bahçesinde bir çukur kazmakla uğraşmış. Komşularından biri gelip de ne yaptığını sorunca :

— Mahalleli söyleniyor, sokak ortasında tamirden yığılıp kalan molozu gömeceğim, demiş.

— Ya buradan çıkan toprağı ne yapacaksın ?

Deyince Hoca hiddetlenerek cevap vermiş :

— Yook! Bak ben o kadar ince eleyip sık dokumaya gelemem.

128 — Er olan sözünden dönmez !

Hocaya kaç yaşında olduğunu sormuşlar. Kırk yaşındayım, demiş. Arası on sene geçtikten sonra tesadüfen yine sormuşlar. Yine, kırk demiş.

— Hoca sen bundan on sene evvel, kırk yaşındayım, demiştin. Şimdi yine kırk diyorsun !

Deyince Hoca şöyle söylemiş :

— Er olan sözünden dönmez. Söz bir, Allah bir. Yirmi sene sonra da sorsanız yine söyleyeceğim budur.

129 — Karı kızıp da attığı zaman bu maşa on arşın uzar !

Hoca bir gün bedestanda tellâlin yüz akçeye bir kılıç gezdirdiğini görünce bunun kerametini sorar :

— Düşmana havale edince beş arşın uzar derler.

Ertesi gün Hoca evden ocak maşasını alıp doğru bedestana gelir :

— Maşam yüz akçey!

Diye gezdirmeye başlar. Bunun bir akçelik bir maşa olduğunu görenler meziyetini sorunca şöyle söyler :

— Siz dün bayağı bir kılıca, düşmana havale edince beş arşın uzar diye yüz akçe istiyordunuz. Halbuki bizim karı bana kızarak bu maşayı fırlattığı zaman, on arşın, belki daha ziyade uzar.

130 — Ya on günlük hamaliye ücreti isterse!

Nasreddin Hoca bir gün hamala yük yükletip yola giderken hamalı gözden geçirir. Arar, bulamaz. On gün sonra birkaç ahabile giderken birisi:

— İşte senin aradığın hamal!

Deyince Hoca hemen oradan sivişir. Tekrar buluştuklarında:

— Yahu, adamı yakalamışken ne diye kaçtın?

Demelerile şöyle söyler:

— Nasıl kaçmıyayım, ya herif beni tutup da on gündür yükünü taşıyorum, gündeliğimi isterim diye on günlük ücret isteseydi ne yapardım?

131 — Yazık sana, oğlun kadar olamadın!

Hoca merhum bir iş için Bursaya gider. Hükûmet dairelerinde bir hayli uğraşır, işini halledemez. Birisinin tavsiyesile kırk gün sabah namazını Ulucamîde top kandilin altında kılar. Yine işi olmaz. Bir sabah Ulucamî civarında küçük mescidde namazını kılıp ellerini açarak temiz yürekle dua eder. Sonra çıkar, hükûmete gider. Tesadüfen işi neticelenir.

Bu hal karşısında Hoca, doğru Ulucamîe giderek büyük kapıdan içeriye şöyle haykırır:

— Yazık sana, oğlun kadar olamadın!

132 — Allah taksimi mi? Kul taksimi mi?

Mahalle çocukları ellerine geçirdikleri cevizleri aralarında pay edemiyerek kavgaya tutuştukları bir sırada oradan geçmekte olan Hocayı görünce ona müracaatla bunun taksimini rica ederler. Hoca sorar:

— Allah taksimi mi istersiniz, kul taksimi mi?

Çocuklar bir ağızdan:

— Allah taksimi! derler.

Hoca da bazısına bir avuç, bazısına bir tane, bazısına üç tane verir. Kimisine hiç vermez. Çocuklar bu taksim işine akıl erdiremiyerek:

— Hoca bu nasıl iştir? derler.

Hoca cevap verir:

— Yavrularım Allah kimine verir, kimine vermez. İşte Allah taksimi budur.

133 — Parayı veren düdüğü çalar!

Bir gün Hoca pazara giderken mahalle çocukları düdük ısmarlarlar. Hoca hepsine «pek iyi pek iyi» der. Çocuklardan biri:

— Şu parayı al da bana bir düdük al, der.

Çocuklar, akşam üstü Hoca'nın yolunu beklerler. Kasabaya gelince etrafını sararak hep birden:

— Hani bizim düdüklerimiz! derler.

Hoca, para veren çocuğun düdüğünü uzatıp şöyle söyler:

— Parayı veren düdüğü çalar!

134 — Eski kilimi bozup heybe yapacaktım!

Bir köye misafir olan Hoca heybesini kaybeder. Köylüleri toplayarak:

— Ya heybemi bulursunuz, yahut yapacağımı ben bilirim, der.

Köylüler telâş ederek heybeciyi arar, bulur, kendisine teslim edip özür dilerler. Hoca köyden ayrılırken uğurlayanlardan birisi merak ederek:

— Kuzum Hoca, heybeyi bulmasaydın ne yapacaktım?

Diye sorar. Hoca kayıtsızca cevap verir:

— Ne yapayım oğul. Evde eski bir kilim var, onu bozup heybe yapacaktım.

135 — Allah versin!

Bir gün Hoca evinin damını tamir ederken bir adam kapıyı çalar. Hoca yukarıdan seslenir:

— Ne istersin?

Adam cevap verir:

— Bir parça aşağıya geliniz.

Hoca aşağıya inip kapıya varınca fakir adam :

— Sadaka isterim, der.

Hoca hiddetlenir, fakat hiç halini belli etmeden :

— Yukarı gel! der.

Fakir evin damına kadar çıkınca Hoca :

— Allah versin! der.

Fakir :

— Peki amma mademki boş gönderecektin, niçin aşağıda söylemedin?

Deyince Hoca şu cevabı verir:

— Ya ben yukarıda iken sen niçin söylemedin de beni kapının önüne kadar indirdin!

136 — Kadınların sohbetine doymazdı diye ağlayınız!

Hoca hastalanır. Komşu kadınları hatır sormağa gelirler. Hocayı iyice buldukları için kadınlardan biri lâife kasdiyle:

— Hoca Hazretleri, Allah gecinden versin, şâyet size bir emri Hak vaki olursa ne diyerek yas tutalım?

Diye sorunca Hoca o halinde bile şakayı bırakmıyarak şu cevabı verir:

— Kadınların sohbetine doymazdı diye ağlayınız!

137 — Belki kapı iki tanedir de birinden çıkıp gitmiştir!

Bir kaç molla Hocaya rasgelip peşine takılır, evine kadar gelirler. Hocanın bunları savmağa yüzü tutmadığından kapının önünde mollalara :

— Siz azıcık burada durun!

Diyerek eve girer, karısına münasip surette bunları savmasını söyler. Karısı kapının arkasında, gûya bilmezlikten gelerek ne istediklerini sorduktan sonra :

— Hoca evde yok! der.

Softalar :

— A canım şimdi beraber geldik, o bizi burada bırakıp içeri girdi!

Diye söylenirler. Kadın evde olmadığına ısrar eder. Söz uzayınca Hoca sabredemiyerek pencereden başını uzatıp şöyle söyler :

— Be mollalar, ne mücadele ediyorsunuz? Belki kapı iki tanedir de birinden çıkıp gitmiştir !.

138 — Desti kırıldıktan sonra dayak kaç para eder?

Hoca merhum kızının eline destiyi verir, suratına da iki tokat aşkederek :

— Haydi suya git, fakat destiyi sakın kırma ha! der.

Kızın ağladığını görenler :

— Yahu destiyi kırmadan çocuğu dövmek yaraşır mı?

Deyince Hoca cevap verir :

— Desti kırıldıktan sonra dayak kaç para eder. Destiyi kırmadan olacağı göstermelidir ki dikkat etsin.

139 — Şalvarı almadım ki para vereyim

Hoca Konyaya geldiği sırada bir dükkâna giderek bir şalvar almak ister. On beş akçeye pazarlık ederek sardırır. Fakat şalvarının pek eski olmadığını, cübbesinin yenilenmesi daha doğru olacağını düşünerek, şalvarla cübbeyi değiştirip değiştirmeyeceklerini sorar, dükkâncı razı olur. Şalvarı bırakıp cübbeyi alarak yürür. Dükkâncı seslenir:

— Hocam, cübbenin parası!

— Onun yerine şalvarı bıraktım ya!

— Şalvarın parasını vermedin ki!

Bunun üzerine hoca şöyle söyler :

— Bu Konyalılar ne tuhaf adamlar. Şalvarı almadım ki parasını vereyim!

X 140 — Ağaya söyleyin bir daha başını pencerede bırakmasın!

Hoca bir gün kendisine dost görünenlerden birini ziyarete gider. Adamın pencereden bakıp geri çekildiğini gören Hoca kapıyı açan kimseye ağayı ziyarete geldiğini söyler. Bu kim-
senin :

— Vah vah. Ağa şimdi çıktı, gitti. Duyarsa pek üzülecektir! Demesi üzerine Hocanın canı sıkılıp şöyle söyler :

— Pek güzel. Fakat ağaya söyleyin, bir daha evden çıkıp gittiği vakit unutup da başını pencerede bırakmasın.

141 — Ben onun enini boyuna uyduracaktım amma.

Akşehirde bir İranî gelmiş. İsfahanda Şahın yüz, yüz elli odalı, şu kadar bin arşın murabbaında bir çok sarayları var diye atıp tutarken Hoca :

— Bizim de Bursada böyle nice saraylar var. Hattâ yeni yapılan kaplıcanın boyu beş bin arşın.

Derken başka bir İranlı meclise girerek henüz Bursadan geldiğini söyleyince Hoca eski hızında devam edemiyerek :

— Eni de elli arşındır !

Der. İranlı :

— Pes bu nice oluptur ki eni boyuna uygun düşmedi !

Deyince Hoca :

— Ben onun enini boyuna uyduracaktım amma, pek aksi zamanda şu Acem baba meclisimize kadem bastı, demiştir.

142 — Ben de binemedim !

Bir mecliste herkes binicilikteki mehareтини anlatıyormuş. Hoca da hevese gelmiş, demiş ki :

— Filân çiftlikte idim. Kâhya bir at getirdi. Ele avuca sığmıyordu. Köyün babayığitlerinden biri binmek istedi. Yanına yanaştırmadı. Başka birisi üzerine atlayınca kaldırdı, yere vurdu. Bir başkası geldi, o da binemedi. Baktım ki hepsi nafile ; bana bir gayret geldi. Daha o vakit gençtim. Hemen eteklerimi belime soktum. Kollarımı sıvadım. El çabukluğuyla hayvanın yelesinden tutup şöyle bir hız aldım. (derken çiftlikte hazır bulunanlardan biri o esnada içeri giriverince Hoca merhum).. Ben de binemedim, diye sözü keser.

143 — Ben onu boğmasaydım, o beni boğacaktı !

Misafirlğe gittiği bir gece Hocanın yatağının üstüne kocaman bir gecelik kavuğu koyarlar. Hoca bunu başına geçi-

recek olur, gırtlığına kadar iner. bunun üzerine çevresini çıkarıp kavuğu ortasından büzer, kafasına giyer. Sabahleyin ev sahibi onu bu halde görünce:

— Aman Hocam, kavuğu boğmuşsun, der.

Hoca buna karşı şöyle söyler:

— Ben onu boğmasaydım, o, beni boğacaktı!

144 — Küçüklüğü hatırına gelmiş çocukların arasına karıştı!

Bir gün Hoca kırdan gezerken çocukların bir halka olup oyun oynadıklarını görür. Yanlarından geçtiği sırada çapkınlardan biri Hocanın kavuğunu kapınca arkadaşlarına atar, kavuğu elden ele atmağa, koşup oynamağa başlarlar. Hoca bir hayli yalvarıp yakarırsa da vermezler. Nihayet ne kadar beklese fayda vermiyeceğini anlayınca, eşeğine biner, başındaki takkesilê eve döner. Yolda rastladığı bir tanıdık: «kavunun nerede?» diye sorunca şöyle der:

— Küçüklüğü hatırına gelmiş de kırdan çocukların içine karıştı, oyun oynuyor!

145 — Bu da düşünmesini bilir!

Bir gün Hoca, pazarda güvercin kadar bir kuşun on iki altına satıldığını görünce hemen eve gider, baba hindisini alarak pazara getirir. Mezada verir, on iki akçeye zor çıkar. Hoca itiraz ederek, az evvel bundan çok küçük bir kuşun on iki altına satıldığını söyleyince:

— Ha, o tutu kuşudur, gayet iyi lâkırdı söyler, derler.

Hoca, koltuğunun altında gözleri kapalı, sessiz duran baba hindiyi göstererek:

— O iyi lâkırdı söylerse, bu da gayet iyi düşünür! der.

146 — Peşin parayı duydun da gülersin değil mi?

Hocanın borçlu olduğu bir adam parasını istemek üzere kimbilir kaçınıcı defa eve gelir, kapıyı çalar. Karısı da, kendisi de adamı atlatacak söz bulamadıkları bir sırada kızı kapının önüne çıkar:

— Amca, merak etmeyin, babam yolun iki tarafına çalı di-
kecek. Koyunlar geçerken tüyleri takılacak, biz de onları toplı-
yacağız. Eğirip bükerek iplik yapacağız. Babam bunları satacak,
sizin alacağınızı ödeyeceğ iz. Biz kimseciklerin hakkını yemeyiz!

Deyince adam dayanamıyarak gülmeğe başlar. Pencerenin
arkasından kızının hazır cevaplığını dinleyen Hoca bir yandan
bu buluşa sevinirken bir taraftan da adamın güldüğünü işi-
tince hemen pencereden başını çıkararak şöyle söyler:

— Seni gidi köftehor, seni. Peşin parayı duyup işini sağ-
lam kazığa bağlayınca kis kis gülersin değil mi?

147 — Kızıoğlan kız, altı aylık gebe

Hoca pazara bir inek götürür. Gezdirir, bir türlü satamaz
Bir ahbabı rastlıyarak neden satamadığını sorar. Hoca da.

— Dilim döndüğü kadar medbettim, kimse yüzüne bakmadı!
Deyince adam ineği hemen alır:

— Kızıoğlan kız, altı aylık gebedir!

Diyerek gezdirmeye başlar. Hemen müşteri çıkarak dolgun
bir para ile satar. Hoca hem şaşarak hem de sevinerek teşek-
kür edip evin yolunu tutar. Meger o gün Hocanın evine gö-
rücüler gelecekmiş. Karısı:

— Yahu, sen biraz şuralarda bir yer bul, otur. Ben gö-
rücülere kızımızı gösterip hünerlerini sayayım, der.

Hoca:

— Aman karı sakın sen ağzını açma, ben şimdi yeni bir
sena öğrendim, söylüyeyim de bak nasıl beğenirler.

Der. Kadın da belki Hocanın bir bildiği vardır diye gö-
rücülere ikram, izzetten sonra kızına el öptürür:

— Hanımlar, başınızı örtün, bu iş için sizinle bizimki gö-
rüşecek!

Der. Hoca kadınların yanına girince:

— Hanımlar, lâfı uzatmağa ne hacet. Benim evlâdım ga-
yet cinstir. Kızıoğlan kız altı aylık gebedir.

Der demez kadınlar birbirinin yüzüne bakarak hemen ka-
pıdan dışarı fırlarlar.

148 — Ya ben içinde olaydım !

Bir gece ay ışığında hoca, bahçede iri yarı bir kimsenin ellerini gerip durduğunu görür. Hemen karısını uyandırıp :

— Yahu, çabuk ol, şu benim okumu, yayımı ge tir !

Der. Gelinece hemen oku yaya sağlamca yerleştirip : « Ya Hak! » diyerek savurur. Adamın tam göbeğinden saplandığını görür. O koca heykel bir kere sarsılıp sağa sola döner. Hoca :

— Er oyunu birdir, şimdi değme keyfine. Sabaha kadar kıvrıla kıvrıla can veredursun.

Diyerek hemen içeriye girer. Kapıyı sağlamca kapatır yatar. Bir de gün doğmadan bahçeye çıkıp bakar ki gece vurduğu şey kendi kaftanı imiş. Meğer gündüzün karısı yıkayıp sabaha kadar kurusun diye ipe germiş imiş. Tâ göbeği hizasında kaftana büyük bir delik açıldığını gören Hoca Allaha şükretmeğe başlayınca karısı bu şükürün sebebini sorar. Hoca cevap verir :

— Karıcığım, görüyor musun, ok nereden delip nereden çıkmış. Ya ben içinde olaydım ; ne olurdu halim benim !

149 — Ortada varken ne diye sen de bir tane almadın ?

Adamın biri Hocaya otlatmak üzere on tane kaz verir. Hoca akşam dokuz tane getirir. Kaz sahibi bir tane eksik derse de Hoca, hayır tamamdır, diye ısrar eder. Kazların sahibi sayıdan, hesaptan anlamadığı için aralarında verdikleri karar üzerine her birine birer tane vermek üzere on kişi getirirler. Bunlardan her biri bir tane alarak kazları pay ederler. Kendisine kaz düşmiyen adam merhumun yanına gelerek :

— Haniya benim kaz ?

Deyince, Hoca cevap verir :

— Orada varken ne diye sen de bir tane almadın ?

150 — Talihi teke imiş !

Bir gün Hocaya senin talihin nedir? derler.

— Tekedir, der.

— Hoca, zayıcede hiç teke yazmaz, derler.

Hoca :

— Ben çocuktum, annem talihimi yoklattı. Cedi'dir dediler.

— Peki amma cedî teke değil oğlak demektir.

Demeleri üzerine Hoca şu cevabı verir:

— Behey ahmaklar, ben de bilirim, cedî'nin oğlak demek olduğunu. Fakat annem benim talihime baktıralı kırk yıl oldu. O zamandanberi oğlak teke olmadı mı?

151 — Hep suç yaşlı öküzündür!

Bir gün Hocanın küçük buzağını büvelek tutmuş. Hayvancağız şuraya buraya koşarak zerzevatları harap etmiş. Hoca hemen bir sopa yakalayarak koca öküzü döğmeğe başlamış.

— Hoca, tarlayı buzağı harap etti. Bu kabahatsiz öküzü neye dövüyorsun? Diyenlere Hoca şu cevabı vermiş:

— Hep suç yaşlı öküzündür. Bu öğretmemiş olsa dünkü buzağı bu haşarılığı ne bilsin!

152 — Hayli zahmet çektim amma hele arzuma nail oldum!

Hocanın iri ve heybetli bir öküzü varmış. Her zaman hayvan salına salına gelirken kocaman iki buynuzunun arasına binmek için hoca can atarmış. Bir gün öküz avluda yatıp uyurken Hoca fırsattır diyerek usulca öküzün altına oturur oturmaz hayvan fena halde huylanarak birdenbire sıçrar, Hocayı yere çalar. Beyni üzerine düşen Hocanın aklı başından gider, orada yığılır, kalır. Karısı gelip Hocayı bu halde görünce helâk olmuş sanarak ağlamağa başlar. Bir müddet sonra kendine gelip gözlerini açan Hoca karısına şöyle söyler:

— Ağlama karıcığım, gerçi hayli zahmet çektim amma, hele arzuma nail oldum ya!

X 153 — Ya bir seedeye kapanırsa!

Hoca merhum bir hana misafir olur. Tavanların sesler çıkarak, çatırdadığını, çökmek üzere olduğunu görerek hancıya bunları tamir etmesini söyler. Hancı, oralı olunarak:

— Onlar sağlamdır. Ara sıra duyduğun sesler haraplıktan değildir. Ağaçların Cenâbı Hakka tesbih etmesindendir!

Deyince, Hoca şu cevabı verir:

— İşte, ben de bir gün vecde gelip secdeye kapanırlarsa diye korkuyorum ya!

154 — Çömlek hesabı!

Bir ramazan gelince Hoca, masraf edip takvim tedarikinden ise bir çömleğin içine hergün birer taş atarak, ramazını hesap etmeye karar verir. Hergün çömleğe bir taş atar. Bunu gören küçük kızı çömleğe bir avuç taş doldurur. Bir gün Hocaya ayın kaç olduğunu sorarlar.

— Biraz sabredin, bakıp söyleyeyim, der.

Eve gelip çömleği boşaltarak sayınca bir de bakar ki yüz yirmi tane taş olmuş. Dönüp gelince, kendisini ayıplamasınlar diye, yüz yirmi olduğunu söylememek için:

— Bugün ayın tam kırk beşidir! der.

— Aman Hoca bu nasıl iş, bir ay nihayet otuz gündür!

Demeleriyle şöyle cevap verir:

— Siz ne söylüyorsunuz, ben yine insafli davrandım. Eğer çömlek hesabına bakacak olursanız bugün ayın yüz yirmisidir!

155 — Vazgeçtim, bir pul eksik verin!

Hoca merhum bir ırmak kenarında otururken on kadar âma gelir. Irmağın öte tarafına birer pula geçirmesi için Hoca ile pazarlık ederler. Hoca bunları birer birer sırtında taşıırken nasılsa birini yarı yolda düşürür. Su alıp götürür. Bunu hissederek âmalar feryadı basarlar. Hoca der ki:

— Be şamatacı herifler, ne bağırıp çağırıyorsunuz? Ben vazgeçtim, bir pul eksik verin!

156 — O kabahatini bilir!

Bir gün Hoca'nın tarlasına bir öküz girer. Hoca eline bir sopa alıp üzerine hücum edince öküz kaçır. Bir hafta sonra öküzü bir köylünün kağnisında görür. Hemen eline geçen bir odunla vurmağa başlar. Köylü:

— Be adam, benim öküzümden ne istersin?

Deyince Hoca cevap verir:

— Sen sus cahil herif, o kabahatini bilir!

157 — Sanki gençliğinde bir matahdın!

Bir gün Hoca bir ata binmek ister. Hayvan yüksek olduğu için sıçrayıp binemez :

— Ah ihtiyarlık!

Sonra etrafına bakınıp kimseyi görmeyince şöyle ilâve eder:

— Sanki gençliğinde bir matahdın!

158 — İşte böyle deli deli aktığın için dibine bu kazığı sokmuşlar!

Bir yaz günü yolculuk yapan Hoca merhum, harareten kıvranırken bir çeşmeye rastlıyarak lülesine bir ağaç soktuklarını görmüş. Ağacı çekip çıkarınca su kuvvetlice fışkırıp Hocanın üstünü başını ıslatmış. İyice hiddetlenen Hoca şöyle demiş :

— İşte böyle deli deli aktığın için dibine bu kazığı sokmuşlar ya!

159 — Şuna değmiş, buna değmemiş

Bir gün Hoca yanına birkaç karpuz alarak dağa odun kesmeye gitmiş. Susadığı vakit karpuzun birini kesmiş, tatsız diye atarak ötekini kesmiş. Böylece hepsini keserek birer parçasını yeyip gerisini oradaki tezeklerin üstüne atmış. Biraz sonra hararet bastırınca tezeklerin üstündeki karpuzları yokliyerek ve şuna değmiş, buna değmemiş diyerek akşama kadar hepsini yeyip bitirmiş!

160 — Yarın kıyamet kopacak olduktan sonra!..

Nasreddin Hocanın güzel bir kuzusu vardı. Komşuları buna göz koyarak Hocayı kandırıp kuzuyu yemeğe karar verirler. Birisi gelir :

— Hocam, bugün yarın kıyamet kopacak. Bu kuzuyu ne yapacaksın? Getir şunu yiyelim, der.

Hoca aldırmaz. İkincisi, üçüncüsü gelir. Nihayet Hocanın başı şişer. Artık bıkar, usanır. Kuzunun kesilmesine karar verilir. Kıra giderler. Ateş yakarlar, kuzuyu kesip şişe geçirerek Hocaya çevirtmeğe başlarlar. Arkadaşlar soyunup elbiselerini Hocaya teslim ederek ilerideki meydanlıkta oynamaya giderler. Hoca yüreği yana yana kuzuyu çevirirken bir yandan da

elbiselerin hepsini ateşe atıp yakar. Biraz sonra koşup oynamaktan yorularak geri dönen ahbabları esvaplarının kül olduğunu görünce: «Aman Hoca ne yaptın?» diye üzerine hücum ederler.

Hoca şöyle söyler :

— Dostlar, ne telâş ediyorsunuz? Mademki yarın kıyamet kopacak elbiseyi ne yapacaksınız?

161 — Yeşil yaprak arasında *kara tavuk kızıl burnu!

Hoca bir gece yatarken:

— Aman karı, kalk mumu yak, hatırıma parlak bir mısra geldi; yazayım, der.

Kadın hemen kalkıp mumu yakar. Divit kalem getirir. Hoca dikkatle yazar. Mumu söndürüp yatmak isteyince kadın:

— Canım Hoca, böyle gece yarısı sıkı fıkı yazdığın şeyi oku bakalım!

Deyince Hoca şöyle okur:

Yeşil yaprak arasında kara tavuk kızıl burnu!

162 — Hocanın Farisî beyit söylemesi!

Bir gün Hocaya birkaç molla gelip:

— Okur yazar geçinirsin amma Farisî bilmezsin!

Derler. Hoca sorar:

— Niçin bilmem?

— Bilirsen bize bir beyit oku da işitelim

Deyince Hoca düşünmeden:

Reftem becayi serviler

Gördüm dokuz kurt amedend

Bir kaçını patakladım

Bir kaç tarla mi revend

Beytini söyleyince mollalar: «Eyvallah» deyip Hocanın iktidarını teslim ederler.

✱

163 — Kazan doğurmuş

Bir gün Hoca komşusundan bir kazan ister. İşini bitirince kazanın içine küçük bir tencere koyup sahibine teslim eder. Sahibi tencereyi görünce :

— Bu nedir?

Diye sorar. Hoca cevap verir:

— Kazanınız doğurdu.

Komşu:

— Pekâlâ!

Diyerek tencereyi kabullenir. Hoca yine bir gün kazanı ister, alıp götürür. Sahibi bir hayli müddet bekler. Kazanın gelmediğini görünce Hocanın evine gelir, kazanı ister. Hoca hüzünlü bir çehre ile:

— Sizlere ömür, kazan merhum oldu.

Cevabını verir. Komşu hayretle:

— Aman Hocam, hiç kazan ölür mü?

Deyince Hoca cevap verir:

— Ya doğurduğuna inanırsın da öldüğüne inanmazmısın?

164 — Aman gözlüğümü ver!

Bir gece yarısı Hoca telâşla karısını uyandırarak:

— Aman karı şu gözlüğümü ver, gözüme takıp öyle yatayım, der.

Karısı gözlüğünü verir, bu kadar telâşının ve gözlükle yatmasının sebebini sorunca; Hoca şöyle söyler:

— Bir güzel rüya görüyorum, bazı yerlerini seçemiyorum. Onun için gözlüğü taktım. (*)

165 — Getir bari doksan dokuz akçe olsun!

Hocaya bir gün rüyasında doksan dokuz akçe vermişler. «Hiç olmazsa şunu yüz akçe yapın!» diye rica ettiği bir sırada uyanmış; bir de bakmış ki avucunda bir şey yok. Tekrar gözlerini sıkı sıkı kapayıp ellerini uzatarak:

— Getir bari doksan dokuz akçe olsun! demiş.

166 — Ben seni kendim sandım!

Bir gün Hocanın yanına bir zat gelir. Öteden beriden bir hayli konuşurlar. Giderken Hoca:

— Affedersiniz, tanıyamadım, siz kimsiniz? der.

(*) O tarihte gözlük olmadığına göre fıkra şüphelidir.

O zat da:

— Madem tanımadınız ; şimdiye kadar böyle teklifsizce nasıl konuştunuz !

Deyince Hoca şöyle söyler :

— Baktım ki tacın tacıma, kaftanın kaftanıma benzer, ben seni kendim sandım.

✕ 167 — **Kurdun kuyruğu koparsa tozu dumanı
o vakit görürsün !**

Bir gün Hoca, mollası İmadla birlikte kurt avına gider. İmad, kurt yavrusu tutmak fikrile yuvaya girer. Dışarıda bulunan ana kurt o sırada gelerek içeriye girmek isteyince Hoca atik davranıp kuyruğundan yakalar. Kurt, kuyruğunu kurtarıp inine girmek için eşinmeye, çabalamaya başlar. İçeride kurt yavrusunu arayan ve dışarıda olup bitenden haberi olmayan mollanın gözüne toz gidince :

— Hoca, ne tepiniyorsun, pek tozuttun !

Deyince Hoca seslenir:

— Kurdun kuyruğu koparsa sen tozu dumanı o vakit görürsün !

168 — **Gençlikte mi, ihtiyarlıkta mı kuvvetli ?**

Hoca merhum bir cemiyetle gençlik, ihtiyarlık bahsi konuşulurken :

— Gençliğimde ne kadar kuvvetim var idiyse ihtiyarlığım da da o kadar kuvvetim var der.

Bunun nasıl olduğunu soranlara şu cevabı verir :

— Bizim evde gayet büyük bir taş havan vardır. Genç iken o kadar zorlardım, yerinden kaldıramazdım. Şimdi de zorluyorum, yerinden oynatamıyorum. Ondan anlıyorum ki gençlikteki kuvvetimden bir şey eksilmemiş.

169 — **Fincancı katırlarını ürkütmezsen bir şey yok !**

Bir gün Hoca mezarlıkta dolaşırken nasılsa ayağı kayar, bir eski kabrin içine düşer. Her tarafı toz toprak içinde kalır. O anda hatırına gelir ki, şurada beni ölü sanarak acaba Münkir

Nekir gelir mi?

Hoca bu düşüncede iken bir sürü katırcılar hayvanlarını sürerek mezarlığa erişirler. Hoca yüzlerce çan sesini, hayvan gürültüsünü, katırcı şamatasını birdenbire anlamıyarak:

— Eyvah ne aksi zamana tesadüf ettim, kıyamet kopuyor!

Diyerek şaşkınlıkla çabalanıp mezardan dışarı fırlar, kaçmak ister. Katırlar ise böyle acayip kıyafetli birisinin önlerine çıkmasından ürkererek karmakarışık olur, birbiri üstüne yığılırlar. Taşıdıkları kâseler, fincanlar, tabaklar param parça olur. Katırcılar da neye uğradıklarını şaşırarak sopalarıyla Hoca'nın üzerine hücum ederler.

— Sen kimsin? Burada ne ararsın, hortlak mısın?

Demeleri üzerine Hoca cevap verir:

— Ahiret ehlindenim, dünyayı seyre çıktım.

Bunu duyan yobaz herifler!

— Dur biz sana dünyayı bir hoşça seyrettirelim!

Diye Hoca'yı bir güzel dövüp başını, gözünü yararlar. Hoca bin zahmet ve meşakkatle gece yarısı evine döner. Karısı:

— Bu ne hal? Şimdiye kadar nerede kaldın?

Diye sorunca:

— Mezara düştüm. Ölülere karıştım, der.

Karısı saf yürekle:

— Öteki dünyada ne var, ne yok?

Diye sorunca Hoca şu cevabı verir:

— Fincancı katırlarını ürkütmezsen bir şey yoktur.

170 — Beş akçe için bu terbiyesizliği yapmağa utanmaz mısın?

Hoca merhumun bakkala elli üç akçe borcu birikmiş. Uzun zaman verememiş. Bir gün Hoca çarşıda ahbablarıyla otururken bakkal karşısına geçmiş elleriyle işaret ederek: «Paraları vermezsen herkesin yanında seni rezil ederim» demek ister. Hoca başını öbür tarafa çevirince yine karşısına geçerek tehdide devam eder. İçinden lâhavle çeken Hoca'nın sabrı tükenerek işi-tilecek bir sesle:

— Yârabbi, sen sabır ver. Beni şu çirkefe musallat etmel diye söylenmeğe başlar.

Ahbapları meseleyi anlarlar. Bakkal yine asılınca Hocanın sabrı tükenir. Bakkalı çağırır, sorar:

— Sana kaç akçe borcum var?

— Elli üç.

— Pekâlâ, yarın gel, yirmi sekiz akçeni al. Öbür gün gel, yirmisini daha al. Etti mi kırk sekiz? Geriye ne kalır? Topu beş akçeceğiz. Be terbiyesiz, hayasız herif, beş akçe için utanmaz mısın çarşıda pazarda kepazelik etmeğe, yazık sana!

Bu hesap karşısında şaşıran bakkal utanarak çekilip gider.

171 — Hey Allahım nereden batırdın, nereden çıkardın!

Bir gün Hocanın yüz akçesini çalmışlar. Hoca mescide gidip sabahlara kadar Cenâbı Hakka yalvararak paralarının ihsanını niyaz etmiş. Meğer memleketin tüccarından birinin bindiği gemi fırtınaya tutulup eğer selâmet bulursa Hocaya yüz akçe vermeyi adanmış. Bir iki hafta sonra selâmetle memleketine gelince adağını getirip Hocaya vermiş. Sonra başından geçeni anlatarak:

— Mânevi himmetiniz ve imdadınızla pek garip bir surette kurtulduk, demiş.

Hoca kendi kendine şöyle düşünmüş:

— Hey kudretine kurban olduğum Allah, sana nasıl şükredeyim! Şu bizim parayı nereden batırdın, nereden çıkardın!

172 — Bir nâra da benim için at!

Hocanın sipahî bir komşusu varmış. Her akşam eve gelince bir nâra alt katta, bir nâra orta katta atar, sonra üst kattaki odasında da üçüncü narayı atarmış. Bir gün Hoca bunun sebebini sormuş. Adam, mademki merak ediyorsun, gel beraber, demiş. Hocayı önce ahıra götürmüş. Orada bir küheylan göstermiş:

— İşte ben Niğbolu cenginde bu atla Akşehir sipahilerinin önüne düşüp zafer kazandım, der, nârayı atar.

Hoca, hak verir. Birinci kata çıkarlar. Orada bir silâh koleksiyonu göstererek bunlardan bir kısmının ecdat yadigârı olup zaferler kazandırdığını, bir kısmının da ganimet malları olduğunu söyler, bir nâra atar.

Hoca bunu da takdirle dinler. Sonra haremîni çağırıp Hocanın elini öptürür. Hoca bakar ki dünya güzeli bir kadın.

Sipahi bunu da anlatır :

— Bu kadın Yıldırım Bayezidin Mariçe ismindeki hatunun akrabası bir Sırp prensidir. Ben, Mariçeyi Yıldırıma getirmek üzere memuren Sırbistana gittiğim zaman beni görüp âşık olmuş. Nihayet evlendik. Ahlâkı ve terbiyesi güzelliğinden üstündür.

Dedikten sonra keyfinden üçüncü nârayı da atınca Hoca şöyle söyler :

— Her üçünde de hakkın varmış. Bundan sonra bir nâra da benim için at !

✕ 173 — Eğer kavukla, binişle okunuyorsa al sen
giy de oku !

Akşehirde bulunan Azerbaycanlı bir tacire farisi bir mektup gelmiş. Okumak üzere Hocaya götürmüş. Tâlik yazı ve farisi ile yazılmış olan mektubu görünce :

— Sen bunu başkasına okut !

Diye geri vermek istemiş. Adam ısrar etmiş. Nihayet :

— Benim zaten farisi ile başım hoş değil, sonra bu yazı ile yazılınca Türkçe dahi olsa okuyamam !

Deyince herif hiddet edip :

— Be adam, farisi bilmezsin, okuma bilmezsin, o halde bulgur dibegi kadar kavuğunla, değirmen taşı gibi sarığınla ne diye kendini meydana atıyorsun !

Der demez, Hoca kızıp hemen başından kavuğunu sırtından cübbesini çıkarıp adamın önüne koyarak :

— Eğer kavukla, binişle okunursa haydi göreyim seni, şunları giy de mektubun iki satırını oku bakalım! demiş.

174 — Sen hele âfiyetle giymeye bak, ben karışmam !

Hocanın memleketi olan Sivrihisar kadısı ara sıra atıştırır-mış. Bir gün bir bağda sarhoş olup yatmış, Binişini, kavuğunu bir yana fırlatmış. Hoca da mollasıyla o sırada oradan geçiyormuş. Kadının bu halini görünce hemen binişini alıp sırtına geçirmiş Kadı ayılıp cübbeyi bulamayınca çaresiz o halde evine dönmüş. Ertesi gün makkeme muhızırına, göz kulak olup kimde bulursa yakalayıp getirmesini söylemiş. Nihayet Nasred-

din Hocanın giydiğini görünce Hocayı hemen yakalayıp kadının huzuruna çıkarmış. O gün muhakeme de varmış. Hoca kadıya şöylece işi anlatmış :

— Dün bizim molla ile bağlar arasında gezerken bir bağda sarıklı bir adamın sarhoş olup yattığını gördük. Ben de binişini alıp sırtıma giydim. Buna şahidim de vardır. Sahibini bulun vereyim.

Bunun üzerine kadı şöyle söylemiş :

— Kimbilir hangi sefihtir. Hele sen âfiyetle giymene bak ben karışmam !

(Bu fıkrayı, başka birine atfen ve daha başka şekilde : "Vidin kalesinin fethinde ben borazan başıydım. Bunlar ganimet malıdır !, diye de anlatırlar.)

175 — Benim yerime bir akçeyi sen alırsın !

Adamın biri Hocanın ensesine bir sille vurmuş. Hoca arkasına dönüp bakınca :

— Affedersiniz, sizi teklifsiz dostlarımdan biri sandım !

Demişse de Hoca yakasını bırakmayıp mahkemeye götürmüş. Kadıya şikâyet etmiş. Meğer adam kadının ahababı imiş. Kadı adamı çağırıp :

— Haydi Hoca, sen de ona bir sille vur !

Demiş. Hoca razı olmamış. Bunun üzerine kadı :

— Öyle ise bir tokatın karşılığı bir akçedir. Davalı bir akçe getirsin, Hocaya verelim, haklaştıralım !

Demiş. Adam çıkmış, akçeyi getirmeğe gitmiş. Saatlerce bekliyerek adamın savuşturulduğunu anlayan Hoca kadının dalgınlığından istifade ederek ve «Yâ Settâr!» diyerek kadının boynuna sultanî bir sille aşkettikten sonra şöyle demiş :

— Mademki bir tokatın karşılığı bir akçedir, benim fazla beklemeye vaktim yok, adamın getireceği bir akçeyi benim yerime sen alırsın !

176 — Bozukluk ilâmda değil, bal çömleğinde !

Hocanın Konya mahkemesinde bir işi varmış. Fakat Konya kadısı rüşvet almadan iş görmezmiş. Nihayet Hoca mahkeme ilâmını çıkartabilmek için kadıya bir çömlek bal hediye etmeye

mecbur olmuş. İlâm hemen tasdik edilerek kendisine verilmiş. Hoca ilâmı koynuna koyarak ayrılıp, çıkmış. Ertesi gün başka bir yerden de kadiya kaymak hediye gelmiş. Kadı kepçeyi bal çömleğine daldırınca bir de ne görsün; üstü bir sıra neffis bal, fakat alt tarafı balçık! Hemen muhızı çağırmış, Hocayı kandırarak ilâmı elinden alıp getirmesini söylemiş. Muhız çarşıda Hocayı bularak:

— Hocam ilâmda bozukluk varmış, lütfedip verin düzelt sinler, demiş.

Bunun üzerine Hoca şöyle söylemiş:

— Çok şükür bizim ilâm tertemizdir. Bozukluk ilâmda değil, bal çömleğindedir.

177 — Allah ile kul arasına girilmez!

Hoca her seher vakti «Yârabbi bana bin altın ver. Dokuzyüz doksandokuz olursa almam» diye dua edermiş. Komşusu olan bir Yahudi her gün bu duayı işitirmiş. Bir gün ne olacağını merak ederek bir kesenin içine dokuzyüz doksandokuz altın koyarak bir seher vakti Hoca'nın duası sırasında bacadan içeriye atar; dinlemeğe başlar. Hoca paraları görünce duasının kabul edildiğine pek çok hamd ü sena ederek altınları alır, sayar. Dokuzyüz doksandokuz tane olduğunu görür. Hiç vaziyetini bozmayarak: «Dokuzyüz doksandokuzu veren Allah birini de verir» diyerek hemen kabullenir.

Yahudi için bu neticeye vardığını görünce telâşa düşer. Ortalık ağarır ağarmaz Hoca'nın evine koşar ve gülerek:

— Hocam, şu bizim altınları ver, der

Hoca ciddî bir tavırla:

— Bazirgân, sen deli mi oldun? Benden ne parası istersin? Ben senden para istedim mi? Sen bana elinle para verdin mi?

Deyince Yahudi:

— Canım Hocam, senin her seher vakti duanı dinleye dinleye bakalım Hoca sözünde durup bir tane eksik olduğu için kabul edecek mi diye o parayı ben attım.

Hoca, alaylı alaylı gülerek:

— Be Yahudi, şu uydurduğun masala kendin inanıyor mu-

sun? Hiç bir Yahudi tecrübe için adamın bacasından bu kadar para atar mı? Cenâbı Hak bu kadar niyazım üzerine onu bana ihsan etmiştir.

Diye Ciddî bir surette sözü keser. Yahudi bu işin aralarında bitmiyeceğini anlayınca mahkemeye dâvet eder. Hoca:

— Ben mahkemeye gitmekten kaçmam. Ancak buradan oraya yayan gidemem.

Der. Yahudi güzel bir katır getirir. Hoca:

— Benim haysiyetim var, bu eski cübbe ile hâkimin huzuruna nasıl gideyim? der.

Yahudi Hocayı yola yatırmak için gayet kıymetli bir kürk getirip giydirir. Katıra biner giderler. Kadının huzuruna çıkarlar. Kadı ne istediklerini sorunca Yahudi söze başlar:

— Kadı Hazretleri, bu adam benim dokuzyüz doksandokuz altınımı aldı. Şimdi inkâr ediyor, der.

Kadı Hocaya ne diyeceğini sorunca Hoca:

— Kadı Hazretleri, bana eliyle bir para vermiş midir? Sorunuz.

Deyince Yahudi meseleyi baştan sona anlatır. Hoca gülerek:

— Bu yahudi benim komşumdur. İhtimal ki ben para sayarken işitmiştir. Hakikaten Rabbim bana bir çok altın ihsan buyurdu. Daha bunun bin katını vermeğe de kadirdir. Bu Yahudiye gelince bir Müslüman, ölüm derecesine gelse bile para vermez. Bir dolapla benden malımı almak ister. Şimdi sorsanız binip buraya geldiğim dışarıda duran katıra da sahip çıkar.

Deyince Yahudi katırı da elden çıkarmak korkusile:

— Elbette benimdir. Mahkemeye yayan gelmemek istediği için daha şimdi altına çektim, der.

Kadıya bir tereddüd gelir. Hoca hemen:

— Gördünüz ya, şimdi sırtımdaki kürke de sahip çıkar.

Der demez Yahudiye büsbütün fenalık gelerek:

— Öyle ya, o da benimdir.

Deyince artık kadı hiddetlenir:

— Behey şirret Yahudi, hem cümlemizin tanıdığı böyle bir muhterem adamın mallarını gasbetmek, hem de mahkeme ile eğlenmek istiyorsun. Yıkıl dışarı!

Diyerek Mahkemeden kovar.

Hoca, büyük bir vakar ile kürküne bürünüp katıra binerek evine gider. Sonra ümitsiz bir halde başını dövmekte olan komşusu Yahudiyi çağırır. Mallarını tamamen teslim ederek gönlünü aldıktan sonra şu sözleri söyler :

— Bir daha Allah ile kul arasına girip kimseyi rahatsız etme!

178 — İnanmazsan say!

Hoca merhum zamanında üç rahip seyahate çıkmışlar. Hocanın hazırcevaplığını işiterek onunla da mübahase etmek isterler. Meydanda bir ziyafet tertip edilir. Hoca ile rahip karşılaşırlar. Tanışma merasiminden sonra birinci rahip sualini sorar:

— Hoca Hazretleri, dünyanın ortası neresidir?

Hoca, hiç düşünmeden asasıyla eşiğinin sağ ön ayağını göstererek:

— İşte eşiğimin şu ayağını bastığı yerdir, der. Rahip :

— Ne malûm ? Deyince Hoca :

— İnanmazsanız işte ölçü. Eksik ziyade gelirse ona göre söyleyin.

Rahip söyleyecek söz bulamıyarak çekilir.

İkinci Rahip ilerliyerek :

— Gökyüzündeki yıldızların sayısı ne kadardır ? der.

Hoca da :

— Eşiğimin vücudunda ne kadar kıl varsa o kadardır, der.

Rahip :

— O kadar olduğu ne belli ? Deyince Hoca :

— İnanmazsan say. Eğer artık eksik gelirse o vakit söz söylemeğe hakkın olabilir, der.

Rahip :

— Hocam Eşiğin kılları sayılır mı ? Deyince Hoca da :

— Ya gökteki yıldızlar sayılır mı ?

Cevabını verir. Bu rahip de söyleyecek söz bulamıyarak çekilir. Üçüncü rahip ileri gelerek :

— Ey Hoca şu benim sakalımın kaç teli var ?

Diye sorunca Hoca hiç düşünmeden :

— Eşiğimin kuyruğunda ne kadar kıl varsa o kadardır, der.

NASREDDİN HOCA

Rahip:

— Ne ile isbat edersin? Deyince Hoca:

— O kolaydır, bir kıl senin sakalından, bir kıl benim eşeğimin kuyruğundan koparırsın eğer sayısı uymazsa hak senindir, der.

Rahipler Hoca'nın hazırcevaplığına ve zarifliğine meftun olarak Müslümanlığı kabul ile Hoca'nın yanından ayrılmazlar.

179 — Ben de beğenmedim!

Hoca bir gün şöyle söyler:

— Karla ekmek yemesini ben icat ettim amma, ben de beğenmedim!..

180 — İşte şimdi kuşa döndün!

Bir gün Hoca bir leylek tutup evine getirir. Uzundur diye gagasını, ayaklarını keser. Sonra yüksek bir yere oturarak:

— İşte şimdi kuşa döndün! Der.

181 — Deveye kanat vermediği için Allaha şükredin!

Hoca bir gün dostlarıyla konuşurken şöyle söyler:

— Allaha şükredin ki deveye kanat vermedi. Yoksa evlerinizin damı başımıza yıkılırdı!

182 — Sana ne?

Zevzeğin biri Hocaya:

— Demin bir lenger hindi dolması gidiyordun! Der. Hoca:

— Bana ne? der.

— Galiba size götürdüler! Deyince Hoca şöyle söyler:

— Sana ne?

183 — Hepsi aynı tarafa gitse dünyanın müvazenesi bozulur!

Hocaya sormuşlar:

— Sabah olunca halkın bir kısmı bir tarafa, bir kısmı diğer tarafa gidiyor, acaba neden?

Hoca cevap vermiş:

— Hepsi aynı tarafa gitseler, dünyanın müvazenesi bozulur da ondan!

184 — İstedğin kadar vâde vereyim!

Dostlarından biri Hocadan biraz vâde ile bir miktar akçe istemiş. Hoca şu cevabı vermiş:

— Vallah birader, hazırlığım yok para veremen, fakat dostumsun ne kadar istersen vâde vereyim.

185 Uyku arıyormuş!

Gece yarısı sokakta gezindiği bir sırada kol gezen subaşı Hocaya rastlıyarak:

— Gece yarısı sokakta ne arıyorsun?

Deyince Hoca şu cevabı verir:

— Uykum kaçtı da onu arıyorum.

186 — İçinde olmayın da neresinde bulunursanız bulunun!

Hocaya sormuşlar:

— Cenazeyi götürürken tabutun önünde mi bulunalım ar-
dında mı?

Hoca cevap vermiş:

— İçinde olmayın da, neresinde bulunursanız bulunun!

187 — Kimin için yandığını Allah bilir!

Hoca bir dostunun evine gitmiş, bal, kaymak ikram etmiş-
ler. Kaymağı, ekmeği bitirdikten sonra bal çanağını da par-
mağıle sünnnetlerken ev sahibi:

— Ekmeksiz bal içini yakar!

Deyince Hoca şu cevabı vermiş:

— Kimin içi yandığını Allah bilir.

188 — Kesmiyeyim de ip gibi tutup çıkasın değil mi?

Hoca, mehtaplı bir gece damda yatarken kalkıp aşağıya
doğru küçük abdestini bozmağa başlamış. Sokaktan, halinden
şüphelendiği biri geçiyormuş. Hoca hemen kesmiş. Adam:

— Neye kestin? demiş. Hoca cevap vermiş:

— Kesmiyeyim de ip gibi tutup çıkasın değil mi?

189 — Kokusunu ne yapacaksın?

Birisi Hocanın yanında otururken seslice yellenmiş. Sonra

sesini belli etmemek için ayağıyla tahtayı gıcırdatmış. Hoca merhum demiş ki:

— Haydi sesini benzettin, ya kokusunu ne yapacaksın?

190 — Elbisen ne tarafa ise o tarafa dön!

Birisi Akşehir gölünde gusledecekmış. Orada bulunan Hocaya:

— Gusül esnasında ne tarafa döneyim?

Diye sorunca Hoca şu cevabı vermiş:

— Elbisen ne tarafta ise o tarafa.

191 — Ördek suyuna tirit!

Hoca bir pınar başında yaban ördeklerinin oynadığını görürnce üstlerine vararak tutmak ister. Bunlar kaçarlar. Hoca oraya oturur. Elindeki ekmeği pınarın suyuna batıra batıra yemeğe başlar. Birisi:

— Hocam, âfiyet olsun, ne yiyorsun?

Diye sorunca Hoca cevap verir:

— Ne olacak, ördeği tutamadık, suyuna tirit!

X 192 — Hastanın yanında fazla durmamanızı vasiyet ederim!

Hoca hastalanır. Ziyarete gelirler. Mutaddan ziyade oturarak Hoca'nın canını iyice sıkırlar. Nihayet çıkıp giderken Hocaya sorarlar:

— Bize bir emriniz, bir vasiyetiniz var mı?

Hoca şöyle söyler:

— Evet, size bir vasiyetim var, bir hastanın ziyaretine gittiğiniz zaman, yanında fazla oturmayın!

193 — İlbahara söz söyleyen var mı?

Hoca, soğuktan şikâyet ediyormuş. Başka birisi bunu işitip:

— Bu insanlar ne tuhaftır. Soğuk olsa «soğuktur!», sıcak olsa «sıcaktır!» diye şikâyet ederler.

Diye söylenince Hoca şu cevabı vermiş:

— İyi diyorsun amma, şu ilkbahara bir söz söyleyen var mı?

194 — Geç yiğitim geç!

Bir gün Hoca mezarlık arasında gezerken koca bir köpeğin mezar taşına işediğini görüp hemen elindeki sopasıyla köpeğe vurmak ister. Köpek dişlerini gösterip hırlayarak Hoca'nın üzerine hücum edince korkusundan arka arka çekilerek:

— Geç yiğitim geç! der.

195 — Şu günlerde ay alıp sattığım yok!

Hoca pazarda gezerken adamın biri sormuş:

— Hoca bugün ayın üçü mü, dördü mü?

Hoca cevap vermiş:

— Vallah bilmem, bugünlerde ay alıp sattığım yok!

196 — Al abdestini, ver pabucumu!

Bir gün Hoca bir ırmak kenarında abdest alırken pabucu suya düşer; su alıp götürür. Hoca pabucun elden gittiğini anlayınca: «Hey Allahım, oldu mu bu iş?» dedikten sonra bir kenara çekilip abdestini bozarak:

— Al abdestini, ver pabucumu? der.

197 — Ya bir tutarsa!

Hoca, Akşehir gölünün kenarına gelerek elindeki yoğurt kâsesini bir kaşıkla göle boşaltıp karıştırır. Bunu gören biri ne yaptığını sorar:

— Yoğurt mayalıyorum, der.

— Hiç göl yoğurt mayasını tutar mı?

Deyince Hoca şu cevabı verir:

— Ya bir tutarsa!..

198 — İşe yarayacak şey bulsun da elinden almak kolay!

Bir gün Hoca'nın evine hırsız girer. Karısı telâşla:

— Yahu, hırsız geziniyor!

Deyince Hoca kayıtsızca şunu söyler:

— Karı, sen hiç tınma. O, işe yarayacak bir şey bulsun da elinden alması kolaydır.

199 — O dua sizde iken kolay kolay elinizden kurtulamayız!

Bir gece Hoca merhum yatarken damda bir hırsızın ge-

zindığını hisseder. Karısına der ki:

— Geçen gece geldim, kapıyı çaldım, duymadın. Ben de şu duayı okudum. Ayın ışığına yapışıp eve girdim.

Bacadan lâkırdıyı dinlemekte olan hırsız duayı ezberliyerek okur. Sonra iki elile ayın ışığına sarılıp yavaşça inmek sev-dasile kendini kaldırır, damdan aşağıya bırakır. Tabii berbad ve perişan bir hale gelir. Hoca hemen koşup hırsızın yakasına sarılır, bir taraftan da:

— Karı, çabuk mumu getir, hırsız yakaladım:

Diye bağırınca inlemekte olan hırsız şöyle söyler:

— Hocam acele etme. O dua sizde iken, bu akıl bizde iken öyle kolay kolay elinizden kurtulamayız.

200 — Kavga bizim yorganın başına imiş!

Bir gece yarısı Hocanın kapısının önünde bir gürültü olur. Hoca çıkıp gürültünün sebebini anlamak ister. Karısı:

— Kuzum nene lâzım, yat yerinde, gece yarısı gürültü arasına karışma, der.

Hoca aldırmyarak yorganına bürünür, kapının önüne çıkar. Meseleyi anlamak için soruştururken gürültü arasında bir he-rif gelip bir asılıştta yorganı Hocanın üstünden çekip alarak karanlığa karışır. Hoca bu hal karşısında şaşalayıp serseme döner, bir taraftan da titremeğe başlar. Zaten ahali de dağıl-mağa başladığından içeriye girer. Karısı kavganın aslı ne ol-duğunu sorunca şu cevabı verir:

— Kavga bizim yorganın üstüne imiş, yorgan gitti, kavga da bitti.

201 — Biz bu eve göç etmedik mi?

Bir gece Hocanın evine hırsız girer. Bir çok eşyasını yük-lenerek giderken Hoca da kendi yattığı odanın eşyasını omuz-layınca hırsızın peşi sıra gider. Hırsız eve girerken Hoca da ardından girmek ister. Hırsız:

— Benim evimde ne işin var?

Diye çıkışınca Hoca cevap verir:

— Ayol biz bu eve göç etmedik mi?

202 — Çalacak şey bulamadığım için utandım!

Hocanın evine hırsız girer. Hoca yüklüğün içine saklanır. Hırsız evi yukarıdan aşağıya arar, tarar. Çalacak bir şey bulamaz. Acaba yüklükte bir şey var mı diye kapısını acınca bir de bakar ki Hoca ayakta dimdik duruyor. Hırsız heyecandan şaşırarak:

— Siz burada mısınız?

Deyince Hoca hiç telâşsız cevap verir:

— Evet, çalacak şey bulamadığım için senden utandım da buraya saklandım! Affedersin!

203 — Sırıgın tepesine sığır nasıl yestehlemiş!

Nasreddin Hocanın biraz akçesi varmış. Bir gün evi تنها iken bir yeri kazar, gömer. Kapıya kadar gider, bakar. «Ben hırsız olsam bunu derhal bulurum!» der. Oradan kaldırır, başka yere gömer. Yine beğenmez. Nihayet evinin önündeki tepecik gözüne ilişir. Bahçesinden bir uzun sırık keserek akçeyi torba ile bu sırığa bağlar, götürüp sırığı tepeye diker. Aşağıdan bakınca gönlü rahat eder. «Adam kuş değil ki uçup da bunun üzerine çıksın!» der. Meğer bir uğursuz Hocayı gözetlemiş. O gece tepeye çıkar, sırığı söküp paraları alır. Sırıgın tepesine de biraz sığır tezeği sürer; tekrar yerine diker.

Bir aralık Hocaya para lâzım olup sırığın dibine gidince torbanın ortada olmadığını, fakat sırığın tepesinde de sığır tezeği bulunduğunu görünce:

— Bu sırığa adam çıkamaz demiştim; ya bunun tepesine sığır nasıl çıkıp da yestehlemiş, subhanallah.. Ne garip iş!

Diyerek başını sallamış.

204 — Ye, kürküm ye!

Hoca, dâvet olunduğu bir ziyafete eski elbisesiyle gider; kimse ehemmiyet vermez. Hemen gizlice oradan sıvışır, evine koşarak yabanlık elbiselerle kürkünü giyer, geri döner. Hocayı ikram ve iltifatla kapıdan karşılayarak baş sofraya oturturlar. Nefis yemeklere işaret ederek, buyurun, derler.

Hoca, kürkünün yenini yemek sahanına uzatarak:

- Buyur kürküm! Der. Oradakiler :
- Hocam ne yapıyorsun?
- Deyince, olanı biteni anlatarak şu cevabı verir :
- Mademki ikram kürkedir, yemeğe de o buyursun!

205 — Aceleye geldiğinden onun içi de yazılı değildir!

Hoca, komşusunun düğün evinde yemek yenildiğini hesapladığı bir sırada bir kâğıdı katlayıp bir zarfa koyarak kapıyı çalar. Ev sahibine bir mektup getirdim, diyerek içeriye girdikten sonra doğru yemek odasına geçer, mektubu ev sahibine tutuşturmakla beraber hemen sofraya çöker. Ev sahibi :

- Bunun üzeri yazılı değildir. Deyince Hoca cevap verir:
- Kusura bakmayın, aceleye geldiğinden onun içi de yazılı değildir

206 — Düğüne nasıl gidilir!

Bir gün Hoca merhumun karısı önde koşar, Hoca kovalar, bir yandan da bağırmış :

— İnşallah sana bir dayak, atayım da otuz yıllık öfkemi alayım. Sonra var beğendiğin kimseye şikâyet et!

Karısı da bir yandan :

— Amanın ümmeti Muhammed yetişin!

Diye feryadı basarmış. Nihayet civardaki düğün evinden duyarak koşarlar, Hocanın karısını hareme, Hoca'yı da selâm-lığa alarak yatıştırmağa çalışırlar. Bir yandan da ev sahibi :

— Aman Hocam, bu kahır yüzünden lütuf oldu. Size daveti nasılsa unutmusuz. Özür dileriz, der.

Hoca, karısı için biraz atıp tuttuktan sonra yemeğe başlar, baklava tepsisini önüne çevirerek haklamayı da ihmal etmez. Yemekler yenilip kahveler içildikten sonra Hoca düğün halkına dönerek şöyle söyler :

— Aziz dostlar, komşumuz düğün yaparken bizi çağırmadı. Biz de karı ile düşündük, bu kavga oyununu icat ettik. Yoksa ben karımdan çok memnunum. Allah da hoşnut olsun. Haydi hareme haber verin bacı sultan çıksın biz gidelim artık. Siz de safanıza bakın. Maksat bir lâtifeden ibaret.

207 — Hele ben şu pilâvın bir hatırını sorayım!

Şakacı bir adam Hocayı iftara davet eder. Gündüzden cami cami dolaştırıp iyice acıktırır. İftar zamanı yemek odasına girince sıra sıra dizilen hindi dolması, baklava, börek gibi şeyler Hoca'nın ağzını sulandırır. Nihayet sofraya otururlar. Ortaya işkembe çorbası gelir. Ev sahibi bir kaşık alır almaz:

— Hay Allah müstahakını versin kâhya, sana kaç kere tenbih ettim; şu ahçıya söyle, çorbaya sarmısak koymasın, dedim. Kaldırın şunu!

Çorba kâsesi kalkar. Hindi dolması gelir. Ev sahibi bir lokma alır. Ateş kesilerek:

— Baş ağa, bu herif baharat kullanmasın diye geçen gün sana söylemedim mi? Bana dokunduğunu bilmez misin? Kaldırın şunu!

Hindi dolması lengeri de gider. Hoca içinden bir ah çeker. Bir haremağası baklavayı getirir. Ev sahibi hiddetle yüzüne bakıp:

— Be sersem arap, aç karnına tatlıdan başlanır mı? Yıkıl oradan!

Deyince baklava tepsisi de kapıyı bulur.

Hoca en nefis yemeklerin birer bahane ile geri gittiğini görünce hemen kaşığı yakalar yakalamaz ileride duran tablanın başına çökerek pilâva kaşık çalmağa başlar. Ev sahibi sofradan:

— Hoca gel, neye savuştun?

Diye haykırınca Hoca şöyle söyler:

— Aman biraz müsaade edin, geri kalan yemeklerin gü-nahları sayılıp bitinciye kadar şu bizim eski dostun biraz hatırını sorayım.

Her taraftan kahkahalar yükselirken sırasile yeniden yemeğe başlanır.

208 — Ağanın şakası yok, sözünün eridir, yapar!

Hoca bir memlekete gitmiş. Oranın ahalisinden biri:

— Hocam sizi pek sevdim, buyurun bize tuz ekmek yiye-
lim, der.

Hoca memnuniyetle kabul ederek beraberce giderler. Biraz

sonra hakikaten ortaya tuzla ekmek gelir. Hocanın karnı aç olduğundan çaresiz yemeğe başlar. Bu sırada bir dilenci pencerenin önüne gelip bir şey istemeye ve yalvarmağa başlayınca ev sahibi:

— Defol oradan, şimdi kafanı kırarım!

Dediği halde dilenci yalvarmakta devam edince Hoca başını dışarı uzatıp:

— Bana bak, der, sen ağayı başkalarına kıyas etme. Öyle yalanı, şakası yok! Sözünün eridir.

209 — Neye kaygana yapıp da yemiyorsun ?

Hocanın canı kaygana istemiş. Bir bakkal dükkânının önünden geçerken aklına gelmiş. Fakat tesadüf, parası da yokmuş. Bakkala sormuş :

— Usta, balın, yağın, yumurtan var mı ?

— Evet var!

Hoca şöyle söylemiş :

— Öyleyse ne diye kaygana yapıp yemiyorsun ?

* * *

(Bunu, karnı acıktığı bir sırada dükkânının önünden geçtiği bir fırıncıya: *Bu ekmekler senin mi? diye sorup «evet» cevabını alınca: «O halde ne diye bakıp duruyorsun, alıp yesenel!»* Şeklinde de söyledikleri gibi ;

— Unun, yağın, balın var mı?

«Öyle ise ne diye bir helva yapıp yemiyorsun?» diye de naklederler.)

210 — Ya bizim masrafları nereden arayacağız!

Hoca bir çok bildircin avlayıp, güzelce temizlemiş, kızartmış, tencerenin ağzını kapıyarak bahçesinde dostlarına bir ziyafet çekmek, böylece avcılıktaki mehareтини göstermek istemiş. Onları çağırmak üzere dolaşırken komşulardan biri gelerek pişmiş bildircinleri saklayıp tencerenin içine birkaç tane canlı bildircin koymuş. Ahbabları hazır olunca Hoca tencereyi ortaya getirip, kapağını açınca bildircinler uçup gitmişler. Hoca bir müddet hayretle bakakaldıktan sonra şöyle demiş:

— Hikmetine kurban olduğum Allahım, tatalım ki bildir-

cinlara yeniden hayat verdin. O sevimli mahlûkları sevindir-
din. Ya benim yağım, tuzum, biberim, ateşim, paralarım, bun-
ca emeklerim ne olacak? Bunları nereden arayacağız?

211 — Kandil kazanı kaynatamaz mı?

Komşular bir bahis tutuşturarak Hocaya bir ziyafet ver-
dirmeyi aralarında kurarlar. Nihayet meseleyi Hocaya açarak
iş inada bindirmek için: «Bir iş var amma sen bunu yap-
mazsın» derler. Hoca işi sorunca anlatırlar:

— Bu gece sabaha kadar şehir meydanında duracaksın.
Sabah namazına büyük camide birleşeceğiz. Yapabilirsen biz
sana ziyafet çekeceğiz. Yapamazsan sen bize. Fakat yanında
hiç bir ateş bulunmayacak. Karşı evlerden de seni gözetliye-
cekler. İyice düşün taşın. Hoca:

— Böyle budalaca işe girişmem ama size inat ne adam
olduğumu göstereceğim, der.

Nihayet yeri tayin ederler. Hoca sabaha kadar bekler. Sabah-
leyin camide buluşunca nasıl vakit geçirdiğini sorarlar. Hoca:

— Kardan her yer bembeyazdı. Sabaha kadar fırtına de-
vam etti. Çok uzak mahalledeki bir mum ışığından başka
aydınlık da görülüyordu. Der demez:

— Olmadı, olmadı. Mukavelemizde ateşe ait bir şey bu-
lunmıyacaktı. Sen o ışıktan ısınmışsındır. Mukavele bozuldu derler.

Herkes tasdik edince Hoca ziyafete mahkûm edilir. Ertesi
akşam Hocanın evi dolup taşar. Fakat bir türlü yemeğin çı-
kacağı yok. Nihayet Hocayı aramak için avluya çıkar bakarlardı
ki Hoca bir ağacın dalına kocaman bir kazan asmış, altına
da bir mum koymuş. Karşısında oturmuş bakıyor.

— Nedir bu hal, ne yapıyorsun? Demelerine karşı:

— Ne yapacağım, size yemek pişiriyorum, der.

— Ayol, gökyüzüne bir kazan asmışsın. Altına bir mum
yakmışsın. Hiç bir mumdan bu mesafedeki kazan kaynar mı?

Hoca cevap verir:

— Ne çabuk unuttunuz? İki gün evvelki gecenin ayazında
karşı mahalledeki mum ışığından ısındığıma hükmedersiniz
de bu mumdan kazanın kaynayacağına neden inanmazsınız?

(Bu fıkrayı İncili Çavuşa da isnat ederler.)

212 — Yağ pirinç olsaydı bu tasla çorba çıkaracaktım !

Bir gün Hoca evine dönerken birkaç mollaya rastgelir.

— Bu gece bize gidelim, baba çorbasını bizde içelim !

Der. Mollalar da, pek güzel diyerek Hocanın arkasına düşüp eve gelirler. Hoca onları odaya çıkardıktan sonra içeriye girer:

— Karneğim, birkaç misafir getirdim, bir tas çorba ver de içelim, der.

— İlahî, evde yağ mı var, pirinç mi var? Masraf getirdiğin var mı ki çorba istersin!

Deyince Hoca mahzun olarak çorba tasını eline alıp mollaların yanına gelerek:

— Mollalar, ayıplamayın, eğer bizim evde yağ, pirinç olsaydı size şu tas ile çorba çıkaracaktım, der.

213 — Tavşanın suyunun suyu!

Köylünün biri Hocaya bir tavşan getirir. Hoca köylüye elinden geldiği kadar ikram eder. Bir hafta sonra yine gelir. Hoca tanıyamaz.

— Geçen hafta size tavşan getiren köylüyüm! der.

Hoca güler yüz gösterip çorba çıkarır:

— Tavşan suyundan çorbaya buyurun!

Diye ufak bir lâf dokundurur.

Bir kaç gün sonra üç dört köylü gelip misafir olmak isterler. Hoca:

— Siz kimlersiniz?

Diye sorar.

— Tavşan getirenin komşusuyuz! derler.

Hoca bunlara da lokma çıkarır, misafir eder. Bir hafta sonra yine birkaç kişi gelir. Hoca bunlara kim olduklarını sorar.

— Tavşanı getirenin komşusunun komşusuyuz!

Derler. Hoca:

— Hoş geldiniz!

Diyerek ortalık kararmadan hemen önlerine bir tas su getirir. Köylüler tasa hayran hayran baktıktan sonra bunun ne olduğunu sorunca Hoca cevap verir:

— Tavşanın suyunun suyunun suyudur.

214 — Nafile ağız tadile yiyemezsin, pusla bende!

Hoca bir gün ciğer almış. Giderken dostlarından birine rastlamış. Ahbabı bunu nasıl pişireceğini sormuş. Sonra kendisine güzel bir pişmesini tarif etmiş. Hoca bunu aklında tutamıyacağını söyliyerek bir kâğıda yazmasını rica etmiş. Adam da yazıp vermiş. Hoca nefis bir ciğer yiyeceğinin hulyasile dalgın dalgın giderken bir çaylak elinden ciğeri kapıp kaçar. Hoca hiç telâş göstermeden elindeki tarifeyi çaylağa gösterek şöyle der:

— Nafile ağız tadile yiyemezsin. Pusla bende!

215 — Bizim komşular malihulyadan da koku alıyorlar!

Hocanın canı çorba istemiş: «Şimdi, üstü nâneli, yoğurtlu bir çorba olsa da içsem!» diye düşünüp dururken kapı çalınarak komşunun çocuğu elinde bir tas, içeriye girer:

— Annem hasta, bir parça çorba verir misiniz? der.

Hoca şöyle söylenir:

— Hey Allahım, bizim komşular malihulyadan da koku alıyorlar.

216 — O gün de ben bulunmadım!

Hoca merhum bir mecliste konuşurken canı un helvası istediğini, fakat bir türlü pişirip yiyemediğini söylemiş. Hazır bulunanlar neden pişiremediğini sorunca şöyle demiş:

— Un bulundu, yağ bulunamadı, yağ bulundu şeker bulunamadı. Böylece yapamadım.

— Peki bunca zamandır şunları bir araya getiremedin mi?

Diye sorunca da şöyle cevap vermiş:

— Gerçi hepsinin bir araya geldiği de oldu, fakat o vakit de ben bulunamadım!

217 — Hangi kıyamet?

Hocaya kıyametin ne zaman kopacağını sormuşlar.

— Hangi kıyamet? demiş.

— Kıyamet kaç tanedir ki, demişler.

— İki tanedir, demiş ; karım ölürse küçük kıyamet, ben ölürsem büyük kıyamet !

218 — Ben sağ iken şuradan giderdim !

Eve odun lâzım olur. Hoca bir ağaca çıkıp bindiği dalı kesmeğe başlar. aşağıdan biri bu hali görünce :

— Hoca ne yapıyorsun, düşeceksin ! der.

Hoca buna hiç ehemmiyet vermezse de iki dakika geçmeden dal çatır çutur kırılır, Hoca da paldır küldür düşer. Hoca yarasına beresine bakmıyarak hemen fırlayıp o adamı bulur :

— Ey oğul, anlaşıldı sen ermiş bir adamsın, mademki benim düşeceğimi bildin, öleceğimi de bilirsin. İllâ benim öleceğim zamanı haber ver !

Diye yakasına sarılır. Herif yakasını kurtarıp yoluna devam etmek için :

— Eşğine odunu yükletip yokuş yukarı giderken eşek bir kere zıplayınca canının yarısı gider, ikincisinde hepsi çıkar.

Yolunda sudan bir cevap verip yoluna gider.

Hocaya zaten havanın sıcaklığından ve yorgunluktan bir halsizlik geldiği için eşeğin birinci zıplamasında kendisinde ölüm alâmetleri hissedip ikincisinde büsbütün sınırları boşanarak : « Eyvah, ben öldüm ! » der, kendisini bırakır.

Oradan geçen köylüler, Hocayı bet beniz uçmuş yere yığılıvermiş görünce, biçare adam ölmüştür, diyerek hemen köyden bir tabut getirip Hocayı koyarlar. Şehre götürürken yolda çamurlu, sarp bir bataklığa tesadüf ederler. Yolun çatallandığını görünce hangisi daha kestirme olduğunu seçemiyerek, acaba şuradan mı gitsek, buradan mı gitsek diye münakaşa ederlerken Hoca tabuttan başını kaldırarak şöyle söyler :

— Ben, sağ iken şuradan geçirdim !

219 — Garip Hocanın kimi var, kendisi gelip söyledi !

Hoca kendi kendine şehir haricinde dolaşırken nasılsa bir fenalık gelmiş. Öleceğini sanarak kendinden geçmiş, bir hayli zaman beklemiş. Hiç bir gelip giden, cenazesini kaldıрмаğa teşebbüs eden olmamış. Son derece de acıkmış. Nihayet

kalkarak doğru evine gelmiş, karısına nasıl ve nerede öldüğünü söyliyerek tekrar öldüğü yere çekilip gitmiş.

Karısı bu kara haber üzerine saçlarını yolarak, bağırıp çağırarak ve ağlamağa başlayarak komşulara koşar. Hocanın kırdı kendisine fenalık gelerek öldüğünü anlatır. Herkes acınırlar. Bu arada birisi nerede öldüğünü ve kimin haber verdiğini sorunca karısı şöyle der:

— Garip Hocanın kimi var ki haber getirsin. Kendiceğizi ölmüş, yine kendiceğizi geldi, haber verdi. Sonra merhum olduğu yere çekip gitti!

220 — Ne çare ecel gelmiş, cemaat toplanmış,
gitmekten başka çare yok!

Hoca merhum, mühim bir işi için civar köylerden birine gitmek üzere yola çıkar. Halbuki o gece mahallece bir eğlence tertip edildiğinden Hocayı da aralarında bulundurmak için yolculuktan vazgeçirmek üzere gençler bir oyun tertip ederler. Hoca merkebine binerek köşeyi dönerken yolunu kesip nereye gideceğini sorarlar. Hoca bir iş için birkaç günlüğüne filân köye gideceğini söyler. Bunlar.

— Sen bundan sonra bir yere gidemezsin. Çünkü vefat etmişsin. Şimdi seni güzelce techiz ve tekfin etmek boynumuzun borcudur, gibi sözlerle Hocayı mahalle mescidine sürüklerler. Ölüm lâkırdısından sınırları bozulan Hoca:

— Çocuklar, bırakın şu fena şakayı. Biraz daha üzerime varırsanız lâtifemiz hakikat olacak. Gerçekten mühim işim var, bırakın da yolculara yetişeyim. Sonra yalnız gidilmez bilirsiniz.

Gibi ricalar eylemişse de dinlemezler, gürültüye boğarlar. Hoca artık lâkırdı söyleyemez hale gelir. Yaka paça tabutluğa tıkarlar. Bu sırada ahabplarından birinin daha bir tarafa gitmek üzere olduğunu gören gençler:

— Ayol baksanıza Hocamız vefat etti, tabii techiz ve tekfininde bulunmalısın, diye zorlarlar.

Adamcağız acele iş olduğundan bahisle yakasını kurtar-

mak için ne söylemişse kabul ettiremez. Bir ara kendine gelen Hoca başını kaldırıp adama der ki:

— Nafile çabalama, teklife itaat et. Benim işim senden de acele idi. Ne çare ecel gelmiş, cemaat toplanmış; gitmekten başka çare yok!.

Hocanın Son Şakası!

Nasreddin Hoca merhumun vefatından iki yüz yıl sonra bir Cuma günü yüzlerce ahali memleketin eski ve meşhur Ulu Camiinde Cuma namazına toplandığı bir sırada Nasreddin Hoca merhumun bir çok vasıflarına ve kıyafetine varis olan türbedarı yüksek sesle:

— Ey ahali, size gayet acaip bir şey söyleyeceğim. Abdest aldım. Camie gelmek üzere türbe kapısını kilitleyeceğim sırada Hoca merhumu işittiğimiz çehresi ve libasile gördüm. Sandıkasına at gibi binmiş, etrafı seyrediyor. Bana: «Şimdi Ulu Cami cemaatini çağır, gelmiyen olursa kendi canına kıymış olur!» dedi.

Deyince Hoca merhumun kerametüne inanan ve o nisbette türbedara da saygı gösteren halk türbeye koşarlar. Tabii Hocayı göremezler. Fakat hep bir ağızdan:

Hey koca şakacı, ara sıra bizimle alay etmekten vazgeçmezsin!

Diyerek birer fatiha okuyup geri dönerler. Bir de bakarlar ki camiin kubbesi takımıyla çökmüş.

Hepsi, Hocanın bu kerameti karşısında ona bir kere daha gönülden bağlanırlar.

(Mevlâ rahmet eyliye)

